

บทที่ 3

การบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐบาลในการส่งเสริมสินค้าहतถกรรมไทย

การบริหารราชการเป็นภารกิจของรัฐ หมายความว่า เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะเข้าสัดให้มีการดำเนินวิธีการต่าง ๆ เพื่อสนองประโยชน์ให้แก่ประชาชนและธุรกิจผู้ประกอบการที่อยู่ในประเทศ กล่าวคือในประเทศหนึ่ง ๆ ต้องมีรัฐบาลทำหน้าที่ปกครองดูแลให้ประชาชนและธุรกิจอยู่กันอย่างเรียบร้อย ยุติธรรม และสงบสุข โดยมีการบริหารงานสัดดำเนินกิจการต่าง ๆ¹ ในการดำเนินกิจการของรัฐมี วัตถุประสงค์หลัก 2 ประการคือ

1. ด้านการควบคุมดูแลให้ประชาชนและธุรกิจอยู่กันอย่างเรียบร้อย ยุติธรรม โดยวิธีการออกกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับขึ้นมาใช้เป็นแนวทางให้ประชาชนและธุรกิจประพฤติปฏิบัติตาม
2. ด้านการส่งเสริมช่วยเหลือและบริการต่าง ๆ อันจะทำให้ประชาชนและธุรกิจสามารถดำรงอยู่อย่างสะดวก ปลอดภัย และมีมั่นคง อาทิเช่น การอำนวยความสะดวกในการสร้างเขื่อน สันนามหิน สะพาน ถนนหนทาง เพื่อช่วยเหลือประชาชนรวมถึงธุรกิจต่าง ๆ

การดำเนินกิจการของรัฐ ต้องพยายามให้ประชาชนและธุรกิจต่าง ๆ พอใจมากที่สุด ย้ำราชการต้องดำเนินกิจการให้มีประสิทธิภาพ ทำงานได้รวดเร็ว สามารถสนองประโยชน์แก่ประชาชนและธุรกิจอย่างเต็มที่และประหยัดค่าใช้จ่าย วิธีที่จะให้เกิดประสิทธิภาพต้องมีระบบในการบริหาร คือ มีระเบียบแบบแผน โครงสร้างองค์การ สัดระเบียบในการทำงาน ระเบียบในการเบิกใช้เงินและการควบคุมที่ดี สิ่งเหล่านี้จะเป็นเครื่องมือหรือกลไกที่จะทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติงานหน้าที่ราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

¹บุญวัฒน์ วีลกุล, คำสัดตราจารย์, "เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาการบริหารของไทย" (คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522) หน้า 2

การบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐบาล

หน่วยงานภาครัฐบาลไม่ว่าจะเป็นในระดับ กระทรวง ทบวง กรม หรือ วิทยาลัยใด ๆ จะต้องมีการสร้างของการบริหารงานเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2518 โดยมีกำหนดไว้ว่าการตั้งหน่วยงานภาครัฐบาลในระดับกระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็น กรม ต้องตราเป็นพระราชบัญญัติ ซึ่งในพระราชบัญญัตินั้น ๆ จะระบุถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ การแบ่งส่วนราชการ ขั้นตอนการปฏิบัติงานและวิธีการควบคุมการปฏิบัติงานเอาไว้อย่างชัดเจน กระบวนการบริหารของหน่วยงานภาครัฐบาลที่สำคัญได้แก่

1. การวางแผน (Planning)

การวางแผนจะแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ แผนระยะยาว คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะ 5 ปี และแผนระยะสั้น คือ แผนที่ทำขึ้นเพื่อของงบประมาณประจำปีของแต่ละหน่วยงาน แต่ละหน่วยงานจะต้องทำร่างแผนงานประจำปีงบประมาณล่วงหน้าแล้วนำเสนอขึ้นตามลำดับสายการบังคับบัญชา เพื่อขอรับการอนุมัติ ร่างงบประมาณที่จัดทำจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และจะต้องสอดคล้องกับนโยบายหรือแผนงานของหน่วยงานที่สังกัดอยู่ด้วย เมื่อร่างงบประมาณได้รับการพิจารณาและอนุมัติจากสภาผู้แทนราษฎรแล้วก็จะนำมาวางแผนการปฏิบัติงานในรายละเอียดต่อไป สำหรับแผนระยะยาว หน่วยงานต่าง ๆ จะจัดทำในลักษณะ "โครงการ" เป็นงานโครงการในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตน แล้วเสนอให้คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาเพื่อจะได้นำเอาโครงการไปบรรจุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมแก่โครงการนั้น และเพื่ออนุมัติงบประมาณในการดำเนินงานโครงการต่อไป

2. การจัดองค์การ (Organizing)

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ได้จัดแบ่งส่วนราชการเป็น

1. ระเบียบการบริหารราชการส่วนกลาง ได้แก่ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม และ ส่วนราชการที่มีชื่อเรียกอย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรม
2. ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ จังหวัด อำเภอ

3. ระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล และ องค์การบริหารส่วนตำบล

การส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทยเป็นนโยบายของรัฐบาล ซึ่งมอบหมายให้หลายหน่วยงานรับผิดชอบโดยให้ กระทรวงอุตสาหกรรมในฐานะหน่วยงานที่ควบคุมดูแลด้านผลผลิตของประเทศทำการส่งเสริมด้านการผลิต และ กระทรวงพาณิชย์ในฐานะหน่วยงานที่ควบคุมดูแลด้านการค้าของประเทศทำการส่งเสริมการค้าจำหน่าย นอกจากนี้ก็มีอีกหลายหน่วยงานที่ส่งเสริมทางอ้อมได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น

3. การวินิจฉัยสั่งการ, การอำนวยความสะดวก (Directing)

ในการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนหรือโครงการที่กำหนดไว้ หน่วยงานต่าง ๆ จะต้องมีการวินิจฉัยสั่งการ การติดต่อสื่อสาร และการประสานงานระหว่างหน่วยย่อย ๆ ภายในหน่วยงานนั้น ลักษณะสำคัญของการวินิจฉัยสั่งการของหน่วยงานภาครัฐบาล คือ ยึดหลักการวินิจฉัยสั่งการตามสายการบังคับบัญชา และมักจะต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับผลประโยชน์ของคนจำนวนมาก การใช้การติดต่อสื่อสารแบบเป็นลายลักษณ์อักษรและเป็นทางการจะช่วยในเรื่องการทำความเข้าใจให้ตรงกัน และใช้เป็นหลักฐานได้ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินได้กำหนดถึงตัวบุคคลผู้มีอำนาจรับผิดชอบในการวินิจฉัยสั่งการไว้ ผู้มีหน้าที่ในการวินิจฉัยสั่งการได้แก่ รัฐมนตรี ปลัดกระทรวง อธิบดี และผู้อำนวยการกองตามลำดับ

4. การควบคุม (Controlling)

การควบคุมการบริหารงาน เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการบริหารงาน ประกอบด้วยข้าราชการปฏิบัติงานจำนวนมาก ซึ่ง James Madison ได้กล่าวถึงในหนังสือเรื่อง "Feudalist" ของเขาว่า "ถ้าหากคนเป็นเทวดา ก็ไม่จำเป็นต้องมีรัฐบาล หรือถ้าเทวดาปกครองคนการควบคุมการปฏิบัติราชการทั้งภายนอกและภายในก็ไม่เป็นสิ่งจำเป็น" เพราะฉะนั้นเมื่อเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานไม่ใช่เทวดาจึงต้องมีการควบคุม เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ อยู่ในกรอบที่กำหนด รวมทั้งเพื่อพิจารณาข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานให้ถูกต้องรัดกุมต่อไป ในการบริหารราชการไทยได้กำหนดวิธีการควบคุมไว้ 2 วิธีคือ

1) การควบคุมภายใน (Internal Control)

วิธีการหลักในการควบคุม คือ กำหนดมาตรฐาน ซึ่งส่วนใหญ่ไปแผนงานตามงบประมาณเป็นเกณฑ์ แล้ววัดผลงานที่ปฏิบัติได้จริงโดยพิจารณาจากรายงานผลการปฏิบัติงานนำมาเปรียบเทียบระหว่างมาตรฐานกับผลการปฏิบัติงานจริง หาความแตกต่างแล้วดำเนินการแก้ไขสิ่งที่เบี่ยงเบนไปจากมาตรฐาน ในการควบคุมภายใน จะต้องมีการ เรื่องโครงสร้างองค์การ การกำหนดอำนาจหน้าที่ การสั่งให้มีรายงาน (Report) และมีการตรวจสอบ (Inspection) ภายในหน่วยราชการด้วย

2) การควบคุมภายนอก (External Control)

การควบคุมภายนอก เป็นการควบคุมโดยหน่วยงานทางการเมือง ซึ่งได้แก่ สภานิติบัญญัติ โดยวิธีการตั้งกระทู้ถาม ส่นอญัตติ การควบคุมโดยผ่านคณะกรรมการรัฐสภาชุดต่าง ๆ และโดยการพิจารณาอนุมัติงบประมาณประจำปี

การบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐบาลในการส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทย

ในการส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทย หน่วยงานภาครัฐบาลได้เข้าสัดการทั้งทางด้านการควบคุมและการให้ความช่วยเหลือส่งเสริม สามารถแยกประเภทของการส่งเสริม และหน่วยงานที่รับผิดชอบการส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทย ได้ดังนี้¹

¹ คัดเฉพาะบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทย จาก

ส่งเสริมอุตสาหกรรม, กรม "อุตสาหกรรมแนะนำกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม" (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงอุตสาหกรรม 2524) หน้า 16

ประเภทการส่งเสริม	ชื่อหน่วยงาน
1. ด้านเทคนิควิชาการ <ul style="list-style-type: none"> - การผลิต - การออกแบบผลิตภัณฑ์ - การจัดการธุรกิจ 	1.1 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ถ. พระราม 6 พญาไท กรุงเทพฯ 10400 1.2 กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ถ. อัญญาจักษ์ กรุงเทพฯ 10200 1.3 สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กระทรวงมหาดไทย ถ. ลูโยทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 1.4 กองพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย
2. ด้านการเงิน <ul style="list-style-type: none"> - สำหรับตั้งโรงงาน - ขยายกิจการ - ย้ายโรงงาน 	2.1 สำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม ถ. ราชดำเนิน เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
3. ด้านสิทธิพิเศษเพื่อการลงทุน	3.1 คณะกรรมการส่งเสริมเงินลงทุน สำนักงานรัฐมนตรี ถ. ราชดำเนิน เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
4. ด้านมาตรฐานสินค้า <ul style="list-style-type: none"> - ออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า - ทดสอบและวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ 	4.1 สำนักงานมาตรฐานสินค้า กระทรวงพาณิชย์ ถ. ราชดำเนิน เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
5. ด้านการส่งเสริมการส่งออก <ul style="list-style-type: none"> - จัดแสดงสินค้าในประเทศ และในต่างประเทศ 	5.1 กรมพาณิชย์สัมพันธ์ กระทรวงพาณิชย์ สี่แยกคอกวัว ราชดำเนิน กรุงเทพฯ 10200

ประเภทการส่งเสริม	ชื่อหน่วยงาน
<ul style="list-style-type: none"> - ออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า - ระเบียบการส่งออก - เจริญสิทธิประโยชน์ให้กับสินค้าหัตถกรรม - ยกเว้นอากรขาเข้าและภาษีวัตถุดิบ, หักเงินได้พึงประเมินก่อนคำนวณภาษี - การคืนอากรสำหรับสินค้าที่ผลิตเพื่อส่งออก 	<ul style="list-style-type: none"> 5.2 กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ 5.3 กรมศุลกากร ถ. สุนทรโกษา คลองเตย กรุงเทพฯ 10110 5.4 ร้านไทยอุตสาหกรรม สะพานขาว กรุงเทพฯ
<p>6. ด้านการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมในส่วนภูมิภาค</p>	<p>6.1 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ถ. พระราม 6 พญาไท กรุงเทพฯ 10400</p>

การบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐบาลในการส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทย อธิบายโดยแยกตามประเภทของการส่งเสริม

1. การส่งเสริมด้านเทคนิควิชาการ

1.1 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมอุตสาหกรรมทุกขนาด และทุกประเภทที่ดั่งขึ้นแล้วให้เจริญก้าวหน้ามั่นคง โดยให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำทางวิชาการเกี่ยวกับเทคนิคและกรรมวิธีการผลิตให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ ให้การฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจที่ทันสมัย ส่งเสริมและเผยแพร่ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในประเทศ การบริหารงานของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และการควบคุม

การวางแผน : หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการส่งเสริมด้านเทคนิควิชาการ จะทำการวางแผนการดำเนินงานตามงบประมาณประจำปี โดยจะกำหนดแผนการส่งเสริมการผลิตเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการผลิต กระบวนการผลิต การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ พร้อมทั้งกำหนดวิธีการส่งเสริมด้านเทคนิคการผลิตโดยวิธีการฝึกอบรม การให้คำปรึกษาแนะนำ การเผยแพร่ข้อมูลและ

ข่าวสารแก่ธุรกิจผู้ประกอบการและประชาชนผู้สนใจทั่วไป

การจัดองค์การ : ในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมหัตถกรรมไทยทางด้านเทคนิค วิชาการมีหน่วยงานรับผิดชอบตามที่ทางกรมมอบหมายหลายหน่วยงานด้วยกัน¹ คือ

1.1.1 กองบริการอุตสาหกรรมภาคเหนือ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของกรมปฏิบัติหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมใน 17 จังหวัดภาคเหนือ ซึ่งรวมทั้งการส่งเสริมอาชีพอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรมเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน งานของกองบริการอุตสาหกรรมภาคเหนือที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทย คือ งานเครื่องปั้นดินเผา และ งานหัตถกรรม

1.1.2 กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ ทำหน้าที่เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลืออุตสาหกรรมสิ่งทอ โดยให้การฝึกอบรม การออกแบบ การพัฒนาการจัดการในอุตสาหกรรมสิ่งทอ การวิจัยและพัฒนาวิธีการและกระบวนการผลิต ให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับสิ่งทอทุกประเภท งานของกองอุตสาหกรรมสิ่งทอในการส่งเสริมหัตถกรรมไทยโดยตรงมี 2 งาน คือ งานพัฒนาแบบและสิ่งทอด้วยมือ งานโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมไหมไทย

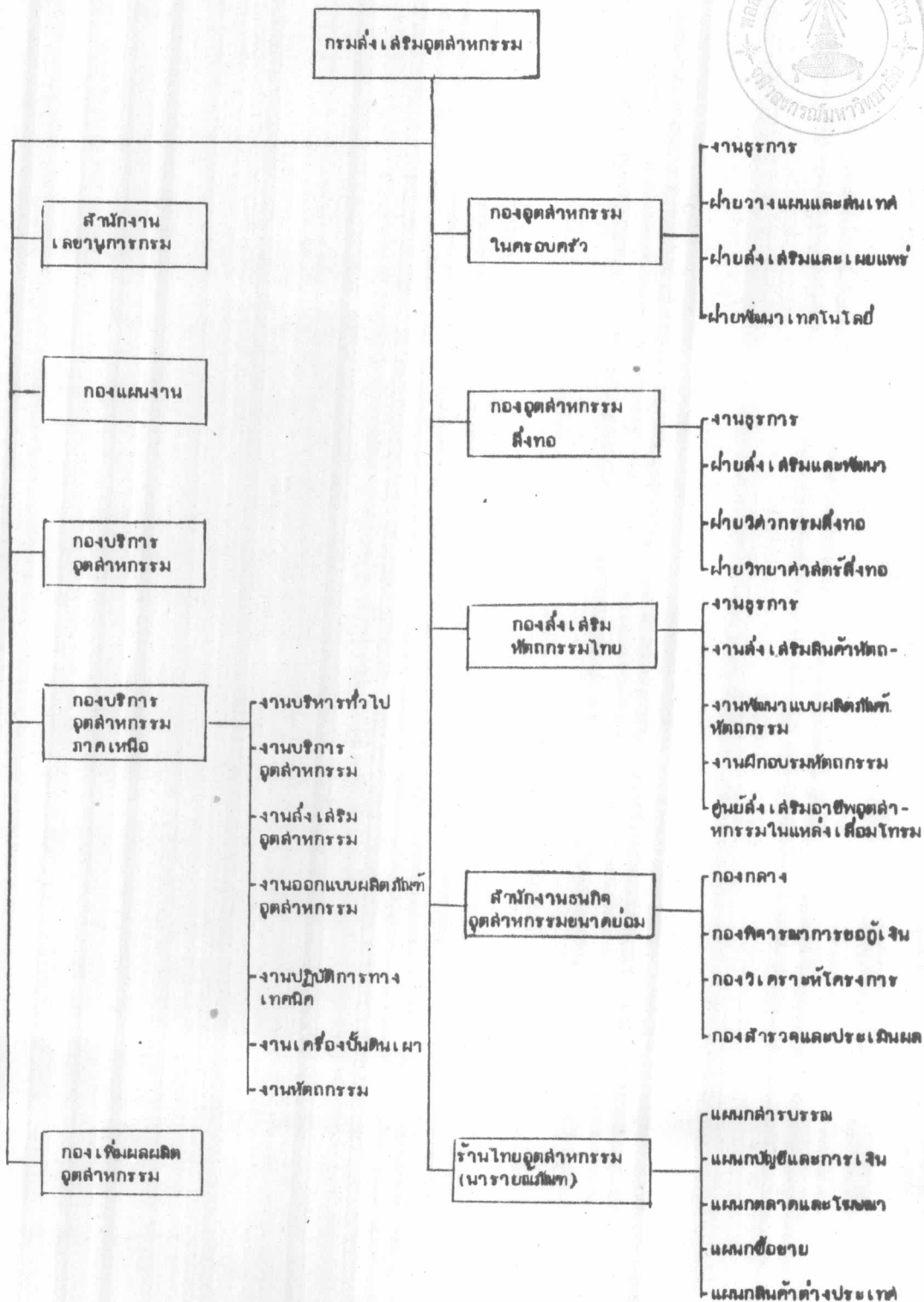
1.1.3 กองอุตสาหกรรมในครอบครัว ทำหน้าที่ส่งเสริมการประกอบอาชีพแก่ประชาชนให้รู้จักใช้เวลาว่างทำการผลิตสิ่งของเพื่อจำหน่ายในท้องตลาด เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายและช่วยเหลือเพิ่มพูนรายได้ของครอบครัว โดยทำการสำรวจและวางแผนสู่ทางเพื่อการฝึกอบรมและสาธิตอุตสาหกรรมในครอบครัว จัดนิทรรศการในส่วนภูมิภาค การเผยแพร่ข้อมูลเอกสาร ในการฝึกอบรมและสาธิตอุตสาหกรรมในครอบครัวได้แบ่งออกเป็น งานฝึกอบรม 1 รับผิดชอบเกี่ยวกับ ผลิตภัณฑ์ โลหะ เป็ลือกทอย และ วัสดุฉนวน งานฝึกอบรม 2 รับผิดชอบฝึกอบรมและสาธิตในกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเส้นใย หวาย และไม้ไผ่ งานฝึกอบรม 3 รับผิดชอบฝึกอบรมและสาธิตในกลุ่มผลิตภัณฑ์จากไม้ หิน ดิน และปูน นอกจากงานฝึกอบรมและสาธิตแล้วกองอุตสาหกรรมในครอบครัวยังจัดให้มีการส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทยโดยทาง งานพัฒนาผลิตภัณฑ์ และ งานบริการวางตลาด

¹ ลัมภาษณ์ อารี อินทรศร, รองอธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 18 มกราคม 2525

1.1.4 กองส่งเสริมหัตถกรรมไทย มีหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทยในด้านการออกแบบและปรับปรุงคุณภาพให้ตรงกับความต้องการของตลาด ศึกษาหาช่องทางเพิ่มปริมาณการส่งออกสินค้าหัตถกรรมไทยออกสู่ตลาดต่างประเทศให้สูงขึ้น เพื่อหาเงินตราต่างประเทศให้แก่ประเทศ โดยจัดห้องแสดงสินค้าหัตถกรรมไทยเพื่อส่งออก ช่วยเหลือผู้ผลิตหัตถกรรมไทยในด้านตลาด และให้บริการส่งออกแก่ผู้ผลิตที่ไม่สามารถส่งออกได้ด้วยตนเอง ทำการฝึกอบรมสาธิต และเผยแพร่วิธีการผลิตหัตถกรรมไทยที่ทันสมัยโดยมีวัตถุประสงค์จะเพิ่มจำนวนช่างฝีมือในด้านหัตถกรรมไทย และส่งเสริมอบรมฝึกอาชีพหัตถกรรมให้กับประชาชนผู้มีรายได้น้อยในแหล่งชุมชนต่าง ๆ ในการดำเนินงานของกองส่งเสริมหัตถกรรมไทยแบ่งส่วนราชการเป็น 5 งาน คือ งานธุรการ งานส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทย งานพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์ งานฝึกอบรมหัตถกรรม และ ศูนย์ส่งเสริมอาชีพอุตสาหกรรมในแหล่งเสื่อมโทรม ศูนย์ส่งเสริมอาชีพอุตสาหกรรมในแหล่งเสื่อมโทรม ปัจจุบันมี 3 แห่ง คือ คลองเตย ดินแดง และทุ่งสองห้อง

ผังแผนภูมิการตั้งองค์กรตั้งเสริมอุตสาหกรรม

(แสดงรายละเอียดเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตั้งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทย)

ที่มา : กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงอุตสาหกรรม

ตารางที่ 3.1

อัตราค่าส่งข้าราชการและพนักงานของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

ปี 2520 - 2524

ปี ระดับ	2520		2521		2522		2523		2524	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการ										
10-7	6	0.69	12	1.25	13	1.20	13	1.15	13	1.09
6-5	40	4.57	71	7.38	95	8.74	99	8.77	110	9.25
4	84	9.60	66	6.86	106	9.75	118	10.45	133	11.18
3	122	13.94	147	15.28	129	11.87	147	13.02	173	14.55
2	85	9.71	70	7.28	77	7.08	62	5.49	65	5.47
1	15	1.71	12	1.25	22	2.0	27	2.04	19	1.60
รวมข้าราชการ	352	40.22	378	39.30	442	40.66	462	40.92	517	43.14
ลูกจ้างประจำ	498	56.92	568	59.04	614	56.49	651	57.66	657	55.26
ลูกจ้างชั่วคราว	25	2.86	16	1.66	31	2.85	16	1.42	19	1.60
รวมทั้งสิ้น	875	100	962	100	1,087	100	1,129	100	1,183	100

ที่มา : กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

การสั่งการ, การอำนวยความสะดวก : ในการดำเนินงานทางการส่งเสริมด้าน
เทคนิควิชาการผลิตสินค้าหัตถกรรมของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมแบ่งลักษณะการดำเนินการได้ดังนี้

- 1) งานฝึกอบรมและสัมมนาทางวิชาการ
- 2) งานให้บริการด้านเทคนิคและคำปรึกษาแนะนำทางวิชาการ
- 3) งานส่งเสริมและเผยแพร่เอกสารข้อมูล
- 4) งานส่งเสริมหัตถกรรมด้านอื่น ๆ

งานฝึกอบรมและสัมมนาทางวิชาการ

ก. ฝึกอบรมทางวิชาการด้านเทคนิคการผลิต

วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมทางวิชาการด้านเทคนิคการผลิต เพื่อแก้ปัญหาทางด้าน
เทคนิคการผลิตเพิ่มสมรรถภาพการผลิต และเผยแพร่แนะนำแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการแก่ธุรกิจผู้
ประกอบการและประชาชนผู้สนใจทั่วไปได้นำไปปรับปรุงกิจการและประกอบอาชีพ

การฝึกอบรมทางวิชาการด้านเทคนิคการผลิตสินค้าหัตถกรรมแยกแ่แสดง เป็นแต่ละประเภท
ได้ดังนี้

อุตสาหกรรมสิ่งทอ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอได้ดำเนินการจัดการฝึกอบรมด้านสิ่งทอแก่
ช่าง เจ้าหน้าที่ของโรงงานอุตสาหกรรม นักศึกษา และประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ โดยวิธีการต่าง ๆ
คือ

- การฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมอาชีพ ซึ่งมีการจัดฝึกอบรมขึ้นทั้งในต่างจังหวัดและที่กอง
อุตสาหกรรมสิ่งทอ การฝึกอบรมในต่างจังหวัดเป็นวิชาการด้านการทอผ้า และย้อมสี ส่วนการฝึก
อบรมที่กองอุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำผ้าปาเต๊ะและการทำผ้ามัดย้อม ผลการ
ดำเนินงานฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมอาชีพในปีงบประมาณ 2523 มีการฝึกอบรมทั้งสิ้น 89 รุ่น จำนวน
ผู้รับการฝึกอบรม 1445 คน

- การฝึกอบรมเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีและปรับปรุงการผลิต เป็นการฝึกอบรมให้บริการ
ความรู้ทางเคมีสิ่งทอ การทดล่อสิ่งทอ การออกแบบสิ่งทอ และอื่น ๆ ในปีงบประมาณ 2523

มีการฝึกอบรมทั้งสิ้น 19 รุ่น จำนวนผู้รับการฝึกอบรม 134 คน

- การฝึกอบรมเพื่อการศึกษา เป็นการฝึกอบรมที่จัดในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ 4
สถาบัน คือ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขต ลาดกระบัง วิทยาเขตพระนครใต้
วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ และ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มบุคลากร
ที่มีความรู้ความชำนาญด้านสิ่งทอ ผลการดำเนินงานในการฝึกอบรมเพื่อการศึกษาในปีงบประมาณ 2523
มีการฝึกอบรม 16 รุ่น จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม 317 คน

อุตสาหกรรมในครอบครัว กองอุตสาหกรรมในครอบครัว และกองบริการอุตสาหกรรมภาค
เหนือได้จัดฝึกอบรมอาชีพอุตสาหกรรมในครอบครัวให้แก่ประชาชน เพื่อแนะนำส่งเสริมให้ประชาชนใช้
เวลาว่างในการประกอบหรือผลิตสิ่งของโดยใช้วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อใช้ในครัวเรือนหรือเพื่อจำหน่าย
ในท้องถิ่น ผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2523 ได้มีการจัดฝึกอบรมอุตสาหกรรมในครอบครัว
เฉพาะด้านหัตถกรรมรวม 15 ประเภท เป็นการฝึกอบรมโดยกองอุตสาหกรรมในครอบครัว จำนวน
207 รุ่น ผู้เข้ารับการฝึกอบรม 4101 คน และ การฝึกอบรมโดยกองบริการอุตสาหกรรมภาคเหนือ
จำนวน 15 รุ่น ผู้เข้ารับการฝึกอบรม 171 คน ดังรายละเอียดในตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 3.2

ตารางสรุปผลการฝึกอบรมอาชีพอุตสาหกรรมในครอบครัว

ปีงบประมาณ 2523

ลำดับ	หลักสูตร	จำนวนครั้ง ที่ฝึกอบรม	จำนวนผู้สำเร็จฝึกอบรม		
			ชาย	หญิง	รวม
	กองอุตสาหกรรมในครอบครัว				
1.	การแกะสลักไม้	5	79	-	79
2.	การทำเครื่องปั้นดินเผา	15	125	111	236
3.	การจักสานหวาย	3	39	53	92
4.	การจักสานไม้ไผ่	39	351	492	893
5.	การเปียรในพลอย	3	16	54	70
6.	การทำเฟอร์นิเจอร์หวาย	6	89	24	113
7.	การทำเฟอร์นิเจอร์ไม้	3	26	-	26
8.	การทำเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่	2	25	6	31
9.	การย้อมสีผ้าและไหม	21	-	456	456
10.	การย้อมสีกก	1	-	18	18
11.	การทอผ้าที่กระตุก	65	7	1,109	1,116
12.	การทอเสื่อกก	21	7	315	322
13.	การเย็บสานทอ	20	77	576	653
14.	การทำร่มและพัดกระดาษ	1	6	15	21
15.	การทำไม้กวาดดอกหญ้า	2	20	5	25
		207	867	3,234	4,101
	กองบริการอุตสาหกรรมภาคเหนือ				
1.	การทำเครื่องปั้นดินเผา	14	0000	00000	141
2.	การทำผลิตภัณฑ์จากผักกาดข่วน*	1	0000	00000	30
		15	0000	0000	171

หมายเหตุ (*) ต่าเนินการร่วมกับกองอุตสาหกรรมในครอบครัว

ที่มา : กองแผนงาน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

หัตถกรรมไทย กองส่งเสริมหัตถกรรมไทย และ กองบริการอุตสาหกรรมภาคเหนือได้
 สัตถ์ฝีมือวิชาหัตถกรรมโดยเล่นอเนาะเทคนิคใหม่ ๆ ทางด้านการผลิต การออกแบบเพื่อเพิ่มจำนวน
 ่างฝีมือในการผลิตสินค้าหัตถกรรม ผลการดำเนินงานฝึกอบรมเทคนิควิชาการด้านหัตถกรรมไทยในปี
 งบประมาณ 2523 ได้มีการสัตถ์ฝึกอบรมรวม 269 รุ่น เป็นจำนวนผู้เข้าฝึกอบรมทั้งสิ้น 11,842
 คน แบ่งเป็นการฝึกอบรมโดยกองส่งเสริมหัตถกรรมไทย 222 ครั้ง และกองบริการอุตสาหกรรม
 ภาคเหนือ 47 ครั้ง ดังรายละเอียดในตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 3.3

ตารางสรุปผลการฝึกอบรมวิชาหัตถกรรมไทย

ปีงบประมาณ 2523

ลำดับ	หลักสูตร	อบรมในสถานที่ของกอง				อบรมนอกสถานที่				รวม			
		ครั้ง	คน	ชาย	หญิง	ครั้ง	คน	ชาย	หญิง	ครั้ง	คน	ชาย	หญิง
1.	กองส่งเสริมหัตถกรรมไทย												
1.1	งานฝึกอบรมหัตถกรรม												
1.1.1	ดอกไม้ประดิษฐ์	5	30	-	-	12	1,328	-	-	17	1,358	-	-
1.1.2	ผลิตภัณฑ์จากเส้นใยพืช	3	21	-	-	21	1,724	-	-	24	1,745	-	-
1.1.3	ผลิตภัณฑ์จากผ้ายัดหุ่น	2	13	-	-	5	545	-	-	7	558	-	-
1.1.4	ผลิตภัณฑ์จากหนัง	1	4	-	-	2	376	-	-	3	380	-	-
1.1.5	จักสานไม้ไผ่	2	18	-	-	27	1,343	-	-	29	1,361	-	-
1.1.6	ตุ๊กตาไทย	2	18	-	-	1	125	-	-	3	143	-	-
1.1.7	เครื่องประดับสตรี	1	10	-	-	-	-	-	-	1	10	-	-
1.1.8	เขียนและออกแบบลายไทย	1	3	-	-	1	59	-	-	2	62	-	-
1.1.9	(แจกัน)												
1.1.9	ตัดเย็บเสื้อผ้า	2	22	-	-	9	195	-	-	11	216	-	-
1.1.10	แกะสลักไม้	1	2	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-
1.1.11	เฟอร์นิเจอร์หวาย	1	6	-	-	-	-	-	-	1	6	-	-
1.1.12	การระบายสีลงผ้า	2	42	-	-	5	257	-	-	7	299	-	-
1.1.13	จักสานไม้ไผ่ทำด้วยฟลันโค้ท	-	-	-	-	20	2,630	-	-	20	2,630	-	-
		23	189	-	-	103	8,581	-	-	126	8,770	-	-

ลำดับ	หลักผู้ตร	อบรมในสถานที่ของกอง				อบรมนอกสถานที่				รวม			
		ครั้ง	คน	ชาย	หญิง	ครั้ง	คน	ชาย	หญิง	ครั้ง	คน	ชาย	หญิง
2	ศูนย์ส่งเสริมอาชีพอุตสาหกรรม(ดินแดง)												
2.1	ผลิตภัณฑ์จากผ้า	2	10	-	10	1	4	-	4	3	14	-	14
2.2	ตัดเย็บเสื้อผ้า	10	125	-	125	22	223	-	223	32	348	-	348
2.3	ผลิตภัณฑ์จากหวาย	3	14	12	2	-	-	-	-	3	14	12	2
2.4	ผลิตภัณฑ์เชือกถัก	1	6	1	5	2	20	-	20	3	26	1	25
2.5	ตัดเย็บเสื้อผ้าด้วยจักรอุตสาหกรรม	2	13	-	-	-	-	-	-	2	13	-	13
		18	168	13	155	25	247	-	247	43	415	13	402
3	ศูนย์ส่งเสริมอาชีพอุตสาหกรรม (คลองเตย)												
3.1	ตัดเย็บเสื้อผ้า	6	145	-	145	31	716	-	716	37	861	-	861
3.2	ผลิตภัณฑ์จากหวาย	3	35	8	27	3	21	6	15	6	56	14	42
3.3	ผลิตภัณฑ์เชือกถัก	4	57	8	49	4	45	8	37	8	102	16	86
3.4	ผลิตภัณฑ์จากก้านมะพร้าว	-	-	-	-	1	10	-	10	1	10	-	10
3.5	พรหมเชือกทำจากเชือกกระสอบ	1	8	-	8	-	-	-	-	1	8	-	8
		14	245	16	229	39	792	14	778	53	1,037	30	1,007
	กองบริการอุตสาหกรรมภาคเหนือ												
1	ผลิตภัณฑ์จากหวาย												
2	จักสานไม้ไผ่									2	70	-	-
3	จักสานไม้ไผ่ทอด้วยฟิล์มโด้ก												
4	ดอกไม้ประดิษฐ์												
5	การจักสาน									45	1550	-	-
6	การเย็บสานหมวก												
7	ของชำร่วย												
										47	1620		
	รวมทั้งสิ้น									269	11842		

ที่มา : กองแผนงาน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

ข. ผักกอบรมทางวิชาการด้านการจัดการ

กองเพิ่มผลผลิตอุตสาหกรรม (ศูนย์เพิ่มผลผลิตแห่งประเทศไทย) ได้ทำการจัดผักกอบรมด้านการจัดการธุรกิจ โดยแบ่งเป็นหลักผู้ตรต่าง ๆ ทั้งที่ทางกองจัดขึ้นเอง และ การบรรยายพิเศษในหลักผู้ตรอื่น ๆ ที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้น หลักผู้ตรผักกอบรมที่กองเพิ่มผลผลิตอุตสาหกรรมจัดขึ้นมี 4 ประเภทคือ

1. การจัดการระบบและบริหารงาน
2. การจัดการการผลิต
3. การจัดการตลาด
4. การจัดการบัญชี

หลักผู้ตรผักกอบรมนี้จะเปิดสำหรับธุรกิจผู้ประกอบการสำหรับอุตสาหกรรมทุกประเภทและทุกขนาดที่สนใจจะเข้าร่วมการผักกอบรม

ค. การสัมมนาทางวิชาการ

หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดสัมมนาวิชาการด้านหัตถกรรมได้แก่ กองบริการอุตสาหกรรมภาคเหนือ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ กองอุตสาหกรรมในครอบครัว และ กองส่งเสริมหัตถกรรมไทยโดยอาจร่วมมือกันระหว่างกองเหล่านี้ หรือ แต่ละกองร่วมมือกับหน่วยงานกระทรวงอื่นที่เกี่ยวข้องก็ได้ขึ้นอยู่กับลักษณะงาน

ผลการดำเนินงานสัมมนาทางวิชาการด้านหัตถกรรมในปีงบประมาณ 2523 มี 2 ครั้ง คือ การสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง "การแก้ปัญหาและอุปสรรคของผู้ประกอบอาชีพอุตสาหกรรมไม้แกะสลักภาคเหนือ" จัดโดยกองบริการอุตสาหกรรมภาคเหนือ มีผู้ร่วมสัมมนา 170 คน และ การสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง "การควบคุมและจำหน่ายเส้นไหมฮิน" จัดโดยกองอุตสาหกรรมสิ่งทอ มีผู้ร่วมสัมมนา 25 คน

งานให้บริการด้านเทคนิคและคำปรึกษาแนะนำทางวิชาการ

ก. งานบริการด้านเทคนิคและวิชาการ

อุตสาหกรรมสิ่งทอ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอได้จัดให้บริการด้านเทคนิคและคำปรึกษา
แนะนำทางวิชาการแก่ผู้ประกอบการกิจการด้านสิ่งทอทุกประเภท สำหรับด้านหัตถกรรมไทย ซึ่งเป็นสิ่งทอ
ด้วยมือ ในปีงบประมาณ 2523 ได้ให้บริการด้านเทคนิคและวิชาการ 17 ราย คือ ด้านการออกแบบ
ลายผ้า (ลายทอ) 4 ราย การพัฒนาอุตสาหกรรมไหมไทย (สาวไหมและทอเสื้อไหม, ผ้าไหม)
13 ราย¹

ข. งานบริการให้คำปรึกษาแนะนำด้านการจัดการ

ในปีงบประมาณ 2523 ธุรกิจผู้ประกอบการด้านหัตถกรรม มิได้มาขอรับบริการด้าน
คำปรึกษาแนะนำทางการจัดการเลย²

งานส่งเสริมและเผยแพร่ด้านเอกสารข้อมูล (ทางการผลิต)

ก. การจัดทำและรวบรวมเอกสาร

หน่วยงานสังกัดกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้จัดทำวารสาร รายงานการสำรวจและ
ทดสอบเอกสารทางวิชาการ และ เอกสารเผยแพร่ เพื่อจำหน่ายจ่ายแจกให้ผู้ประกอบธุรกิจ และผู้
สนใจทั่วไป มีรายละเอียดดังนี้

1. วารสาร ได้แก่ วารสารอุตสาหกรรมสาร เป็นวารสารประจำเดือน ๆ ละ
2,500 เล่ม และ วารสารเพิ่มผลผลิต เป็นวารสารประจำทุก 2 เดือน ครั้งละ 2,000 เล่ม

2. รายงานการสร้างเครื่องมือเครื่องใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการใช้งาน เช่น
เอกสารเรื่อง เครื่องจักรตัดอก ไม่น้แบบใช้มือหมุน เอกสารเรื่อง เครื่องเสียดหน่วยด้วยมือ เอกสาร
เรื่อง เครื่องรีดฝักตบขี้ขาวแบบลูกกลิ้งตายตัว โดยกองอุตสาหกรรมในครอบครัว เอกสารเรื่องคู่มือ
การสร้างก็กระตุก โดยกองอุตสาหกรรมสิ่งทอ

3. เอกสารวิชาการและเอกสารเผยแพร่ โดย

- สำนักงานเลขานุการกรม จัดทำเอกสารเผยแพร่ เรื่องผ้ามัดหมี่ทั้งภาษาไทย
และอังกฤษ อย่างละ 20,000 แผ่น

¹ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ "สรุปรายงานการให้บริการด้านเทคนิคและวิชาการ" (กรุงเทพฯ:2524) หน้า 74

² กองเพิ่มผลผลิตอุตสาหกรรม, "รายงานการให้บริการด้านคำปรึกษาแนะนำการจัดการ"
(กรุงเทพฯ:2524) หน้า 71

- กองบริการอุตสาหกรรมภาคเหนือ สัตห้ำเอกสำรวิทยาการ เรื่อง "การส่งเสริมอุตสาหกรรมในครอบครัว และ หัตถกรรม"

- กองอุตสาหกรรมลิ่งทอ ได้สัตห้ำเอกสำรวิทยาการเรื่อง การทำผ้าปาเต๊ะด้วยบล็อกไม้ การทอผ้าด้วยมือ การทอผ้าแบบสโน การทอผ้ามัดหมี่ การทำผ้ามัดย้อม และการย้อมไหม

4. การรวบรวมเอกสำรเผยแพร่ โดยกองแผนงานได้สัตห้ำระเบียบข้อมูลอุตสาหกรรมเพื่อเผยแพร่จำนวน 154 เรื่อง ในจำนวนนี้มีอุตสาหกรรมประเภทหัตถกรรม 15 เรื่อง

ข. การเผยแพร่ข้อมูล

กองแผนงานได้ทำการเผยแพร่ข้อมูลโดยใช้วิธีการเผยแพร่ให้แก่ผู้มาขอรับบริการทั้งสำนักงานส่วนกลางและในภูมิภาค ทั้งที่มาติดต่อด้วยตนเอง และเผยแพร่ในงานนิทรรศการต่าง ๆ และกองส่งเสริมหัตถกรรมไทยให้บริการช่างสำรเกี่ยวกับแหล่งผลิตและการส่งออกสินค้าหัตถกรรมไทยแก่ธุรกิจผู้ประกอบการ และ ประชาชนที่สนใจ

งานส่งเสริมหัตถกรรมด้านอื่น ๆ

ก. งานนิทรรศการและการสำรติด

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้สัตห้ำงานนิทรรศการ สำรติด การประกวด และ แข่งขันผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในครอบครัว หัตถกรรม และลิ่งทอในโอกาสต่าง ๆ อาทิเช่น ในปีงบประมาณ 2523 มีนิทรรศการและการสำรติดดังนี้

- นิทรรศการหัตถกรรมไทยในการประชุมสัมมาพันธ์์มาคมท่องเที่ยวร่วมกับทบวงการท่องเที่ยว โรงแรมรอยัลคิสทท์ พัทยา 7-9 ตุลาคม 2522
- นิทรรศการในงานเทศกาลไหม จ. ขอนแก่น 2-8 ธันวาคม 2522
- สำรติดอุตสาหกรรมในครอบครัว อ. บางบัวทอง จ. นนทบุรี 23 มกราคม 2523
- นิทรรศการผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จ. ปัตตานี 5 - 11 กุมภาพันธ์ 2523
- นิทรรศการผลิตภัณฑ์ไทย ณ. ล้วางคณิวาส จ. สมุทรปราการ 25 ก.พ. - มี.ค. 2523

- นิทรรศการผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา ณ. กองบริการอุตสาหกรรมภาคเหนือ 7 วัน
- สัปดาห์สถาปัตย์ เสริมทัศนกรรมที่บ้านร่วมกับกรมพัฒนาชุมชน มิย. 2523
- นิทรรศการเชรามิต'23 ณ. กองส่งเสริมทัศนกรรมไทย กรกฎาคม 2523
- นิทรรศการประกวดทัศนกรรมไทยประจำปี 2523 ณ. กองส่งเสริมทัศนกรรมไทย 17-26 กันยายน 2523

ข. แข่งขันการเสียดไหมและการสาวไหม

คณะกรรมการพิจารณาส่งเสริมและเผยแพร่สินค้าไหมไทย ได้จัดให้มีการแข่งขันการเสียดไหม และการสาวไหมในจังหวัดต่าง ๆ ในปีงบประมาณมีการจัดแข่งขันถึง 15 ครั้ง

ค. การจัดทำภาพยนตร์และเผยแพร่อุตสาหกรรมทางโทรทัศน์

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้จัดทำภาพยนตร์โดยนำอุตสาหกรรมไทยมาเผยแพร่ความก้าวหน้าในปีงบประมาณ 2523 ได้จัดทำภาพยนตร์เกี่ยวกับทัศนกรรมไทย 2 เรื่อง คือ เรื่องอุตสาหกรรมเครื่องประดับ และกระเป๋าย่านลิเพา และเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์จากเปลือกถั่ว ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ กองทัพบกช่อง 5

ง. การเผยแพร่บทความทางวิทยุกระจายเสียง

มีการจัดทำบทความเผยแพร่ทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เดือนละ 1 ครั้ง ซึ่งจะนำเอาบทความทางวิชาการเกี่ยวกับการผลิต การออกแบบ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรม มาเผยแพร่แก่ผู้สนใจ

การควบคุม : เจ้าหน้าที่ หรือข้าราชการปฏิบัติหน้าที่ในการส่งเสริมทางด้านเทคนิควิทยา การจะต้องทำรายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นทราบตามระเบียบที่กำหนดไว้ เพื่อนำรายงานผลการปฏิบัติงานนั้นมาพิจารณาเปรียบเทียบกับแผนงานที่วางไว้ พิจารณาความเบี่ยงเบน เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป

1.2 กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

กรมพัฒนาชุมชน มีอำนาจหน้าที่ในเรื่องการยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้สูงขึ้น การให้การศึกษาและการฝึกอบรมในการประกอบอาชีพแก่ประชาชนและปฏิบัติงานโครงการตามพระราชดำริ ทำให้กรมพัฒนาชุมชน เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทยด้วยหน่วยงานหนึ่ง การบริหารงานของกรมพัฒนาชุมชนในการส่งเสริมหัตถกรรมไทยประกอบด้วย¹

การวางแผน : กรมพัฒนาชุมชนได้กำหนดแผนดำเนินงานการพัฒนาชุมชนขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายของแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และของกระทรวงมหาดไทย โดยมีการกำหนดแผนงานระดับกรม 6 แผน ระดับเขต 1 แผน ระดับจังหวัด 2 แผน และ ระดับตำบล 7 แผน² การดำเนินงานส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทยมีลักษณะเป็นการส่งเสริมด้านการผลิต และการประกอบอาชีพซึ่งได้มีการระบุถึงในแผนทุกระดับ

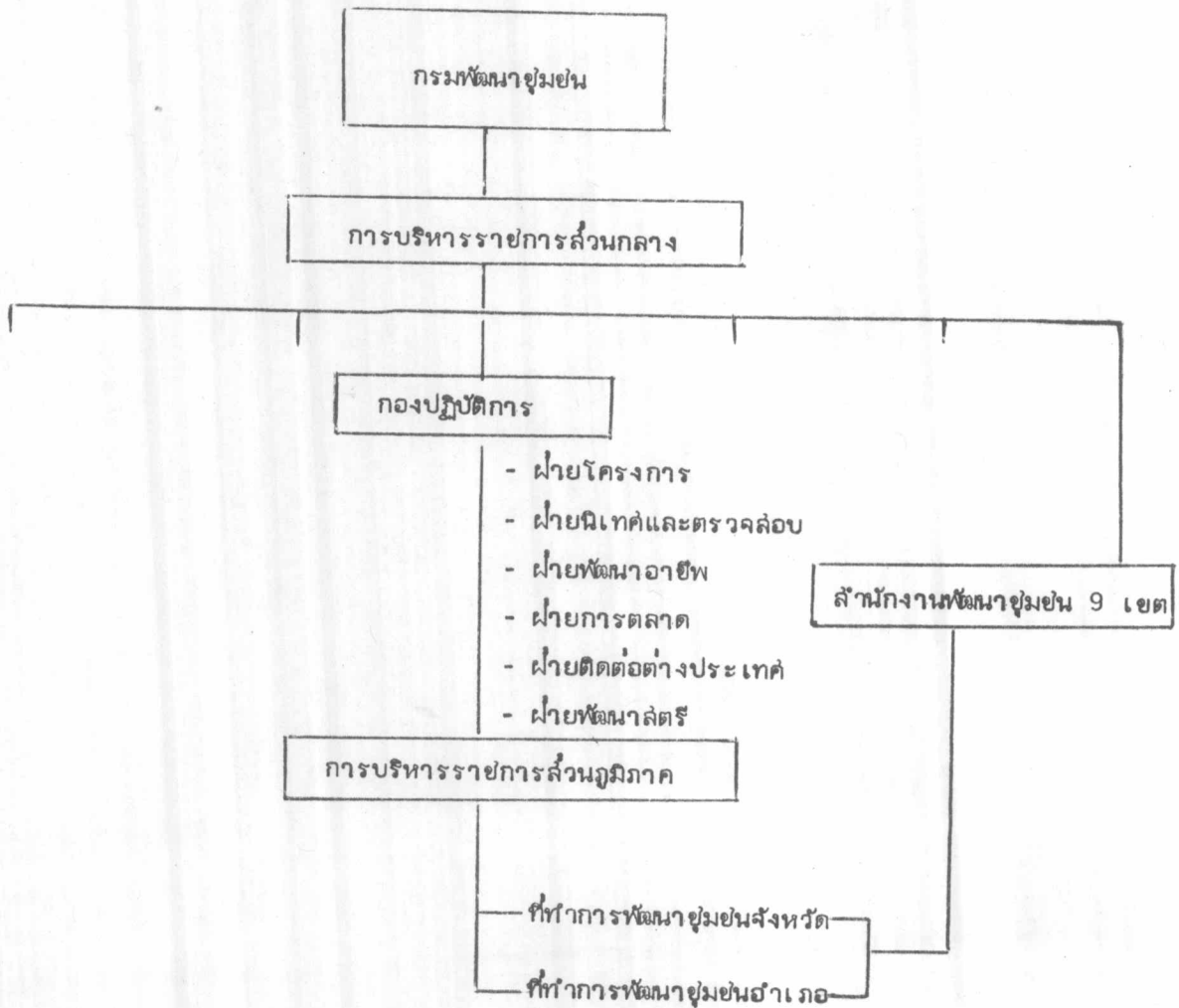
การจัดองค์การ : หน่วยงานของกรมพัฒนาชุมชนที่รับผิดชอบด้านการส่งเสริมหัตถกรรมไทยได้แก่ กองปฏิบัติการ ซึ่งมีหน่วยงานทำการปฏิบัติงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในส่วนกลางแบ่งงานเป็น 6 ฝ่าย คือ ฝ่ายโครงการ ฝ่ายนิเทศและตรวจสอบ ฝ่ายพัฒนาอาชีพ ฝ่ายการตลาด ฝ่ายติดต่อต่างประเทศ และ ฝ่ายพัฒนาสตรี มีการจัดตั้งสำนักงานพัฒนาชุมชน 9 เขต และในส่วนภูมิภาค มีพัฒนาการจังหวัด พัฒนาการอำเภอ และ พัฒนาการตำบล ประจำจังหวัด อำเภอ และ ตำบล ทั่วประเทศ จำนวนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในส่วนกลางเฉพาะกองปฏิบัติการมี 84 คน และในภูมิภาคอีกกว่า 6,000 คน

¹ สัมภาษณ์ ศิริศักดิ์ อนันตมงคล, หัวหน้าฝ่ายการตลาด กองปฏิบัติ การกรมพัฒนาชุมชน, 25 ธันวาคม 2525

² กรมพัฒนาชุมชน, "เอกสารเผยแพร่เรื่อง การพัฒนาชุมชน" (กรุงเทพฯ: 2524) หน้า 16

รูปที่ 3.2

แสดงแผนภูมิการติดต่อคณะกรรมการพัฒนาชุมชน

(แสดงเฉพาะหน่วยงานที่ส่งเสริมกิจกรรมไทย)

สำนักงานพัฒนาชุมชน 9 เขต มีการแบ่งเขตรับผิดชอบดังนี้

- สพข.เขต 1 ได้แก่จังหวัด สพบุรี ปทุมธานี อ่างทอง อยุธยา สระบุรี ชัยนาท
สิงห์บุรี นนทบุรี
- สพข.เขต 2 ได้แก่จังหวัด ระยอง นครนายก สมุทรปราการ ฉันทบุรี ตราด
ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี
- สพข.เขต 3 ได้แก่จังหวัด ชัยภูมิ อุบลราชธานี ยโสธร ศรีสะเกษ สุรินทร์
นครราชสีมา
- สพข.เขต 4 ได้แก่จังหวัด ขอนแก่น สกลนคร นครพนม อุดรธานี ร้อยเอ็ด เลย
มหาสารคาม
- สพข.เขต 5 ได้แก่จังหวัด เชียงราย เชียงใหม่ พะเยา ลำพูน อุดรดิตถ์ ลำปาง
แพร่ น่าน แม่ฮ่องสอน
- สพข.เขต 6 ได้แก่จังหวัด นครสวรรค์ อุทัยธานี เพชรบูรณ์ อุทัยธานี พิษณุโลก
กำแพงเพชร พิจิตร ตาก
- สพข.เขต 7 ได้แก่จังหวัด นครปฐม สุพรรณบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี สมุทรสาคร
ประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรี
- สพข.เขต 8 ได้แก่จังหวัด นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี พังงา ภูเก็ต กระบี่
ระนอง
- สพข.เขต 9 ได้แก่จังหวัด นราธิวาส ตรัง ยะลา พัทลุง สตูล ปัตตานี สงขลา

การสั่งการ, การอำนวยความสะดวก : ขั้นตอนการส่งเสริมจะเริ่มจากการเลือกพื้นที่เพื่อ
เปิดเขตพัฒนาชุมชนแล้วส่งพัฒนากรที่ได้รับการฝึกอบรมแล้วไปทำงานในอำเภอ หรือ หมู่บ้าน พัฒนากร
จะทำการสำรวจเบื้องต้นเพื่อทราบพื้นฐานของพื้นที่รับผิดชอบ รวมทั้งปัญหาและความต้องการ แล้วทำ
แผนพัฒนา เสนอขออนุมัติดำเนินการ

ในด้าน การส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทยจะทำการส่งเสริมดังนี้

1. ถ้าพื้นที่นั้นมีการประกอบอาชีพทางอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรมอยู่แล้ว

จะหาทางส่งเสริมเพื่อให้การผลิตนั้นดีขึ้น ด้วยการฝึกอบรมทางวิชาการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และเตรียมการทางตลาด

2. ถ้าในพื้นที่ยังไม่มี การประกอบอาชีพอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรม แต่มีทรัพยากรในท้องถิ่นที่จะใช้ผลิตได้ก็จะส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพด้านนี้ขึ้น

วิธีการในการส่งเสริมหัตถกรรมไทยของกรมพัฒนาชุมชน

1. ส่งฝึกอบรมอาชีพให้ประชาชนหรือกลุ่มประชาชนผู้สนใจ โดยจะขอความร่วมมือไปยังกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมให้จัดส่งวิทยากรมาทำการฝึกอบรม
2. การจัดสรรเงินทุนหรือสวัสดิการให้ โดยทางกรมพัฒนาชุมชนจะดำเนินการติดต่อขอความช่วยเหลือทางการเงินจากต่างประเทศ เช่น องค์การช่วยเหลือมนุษยชาติระหว่างประเทศ องค์การสตรีอาเซียน เพื่อจัดตั้งเป็นทุนให้ผู้ผลิตกู้ยืมไปใช้ในการประกอบอาชีพและเพื่อจัดหาวัสดุการผลิต
3. การส่งเสริมและเผยแพร่ข้อมูลแนะนำแหล่งผลิต โดยจัดรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งผลิตหัตถกรรมพื้นบ้านต่าง ๆ เสนอให้แก่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อให้นักท่องเที่ยวทราบถึงแหล่งสินค้าหัตถกรรมไทย
4. การดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริในการฝึกอบรมอาชีพแก่ประชาชนในชนบทต่าง ๆ เช่น โครงการส่งเสริมการทอผ้าด้วยกี่กระตุก อำเภอ โศภโพนธ์ จังหวัดปัตตานี โครงการฝึกอบรมกลุ่มอาชีพจักสานย่านลิพเอ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

ตารางที่ 3.4

ตารางแสดงผลการดำเนินงานของกรมพัฒนาชุมชนในการฝึกอบรมอาชีพ

(รวบรวมจากรายงานของพัฒนากรจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศเมื่อเดือน มกราคม 2525)

ลพข.	ประเภทหลักสูตร	ลักษณะการส่งเสริม	
		เป็นกลุ่ม สมาชิก/คน	ไม่เป็นกลุ่ม ผู้ผลิต/ราย
เขต 1	การจักสาน ทอเสื่อ ถักทอ	1,007	790
	ทอผ้า	93	23
	อื่น ๆ	119	173
เขต 2	การจักสาน ทอเสื่อ ถักทอ	430	501
	ทอผ้า	55	-
	อื่น ๆ	95	106
เขต 3	การจักสาน ทอเสื่อ ถักทอ	448	1,098
	ทอผ้า	859	230
	อื่น ๆ	150	150
เขต 4	การจักสาน ทอเสื่อ ถักทอ	1,678	1,004
	ทอผ้า	1,264	835
	อื่น ๆ	174	125
เขต 4	การจักสาน ทอเสื่อ ถักทอ	621	338
	ทอผ้า	309	34
	อื่น ๆ	147	179
เขต 6	การจักสาน ทอเสื่อ ถักทอ	224	592
	ทอผ้า	389	533
	อื่น ๆ	-	12
เขต 7	การจักสาน ทอเสื่อ ถักทอ	146	468
	ทอผ้า	87	15
	อื่น ๆ	56	55
เขต 8	การจักสาน ทอเสื่อ ถักทอ	77	135
	ทอผ้า	-	-
	อื่น ๆ	-	-
เขต 9	การจักสาน ทอเสื่อ ถักทอ	255	1,441
	ทอผ้า	295	60
	อื่น ๆ	10	39

ที่มา : กองปฏิบัติการ กรมพัฒนาชุมชน

การควบคุม : ใช้วิธีการควบคุมโดยวิธีพิจารณาจากรายงานผลการดำเนินงาน การตรวจ
 เยี่ยมราชการ ในภูมิภาคโดย รัฐมนตรี อธิบดี ผู้อำนวยการกอง และผู้ตรวจราชการ เป็นครั้งคราว

1.3 สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กระทรวงมหาดไทย

สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท มีหน้าที่ในการดำเนินการเร่งรัดพัฒนาโดยการสร้าง
 บัณฑิตพื้นฐานในการพัฒนา เช่น การสร้างถนน การสร้างระบบชลประทาน การขุดเจาะบ่อน้ำ
 ลุ่มชาภิบาล รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาอาชีพและรายได้ของประชาชนในชนบท โดยวิธีการส่งเสริมพัฒนา
 อาชีพและรายได้ที่เองทำให้สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทมีบทบาทในการส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทยโดย
 การพัฒนาอาชีพทางหัตถกรรมซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมของประชาชนอยู่แล้วให้มีวิธีการผลิตที่ทันสมัยขึ้น¹
 การบริหารงานของสำนักงานพัฒนาชนบทในการพัฒนาอาชีพและรายได้ประกอบด้วย

การวางแผน : สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทได้จัดทำแผนงานพัฒนาอาชีพและรายได้
 ขึ้น โดยเป็นการวางแผนจากกองพัฒนาอาชีพและรายได้ซึ่งเป็นหน่วยบริหารราชการส่วนกลางให้หน่วย
 บริหารราชการส่วนภูมิภาครับแผนงานไปปฏิบัติการ ปัจจุบันมีการส่งเสริมพัฒนาอาชีพและรายได้อยู่ 2
 อย่าง คือ

1. การส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงไหม
2. การทอผ้าด้วยกี่กระตุก

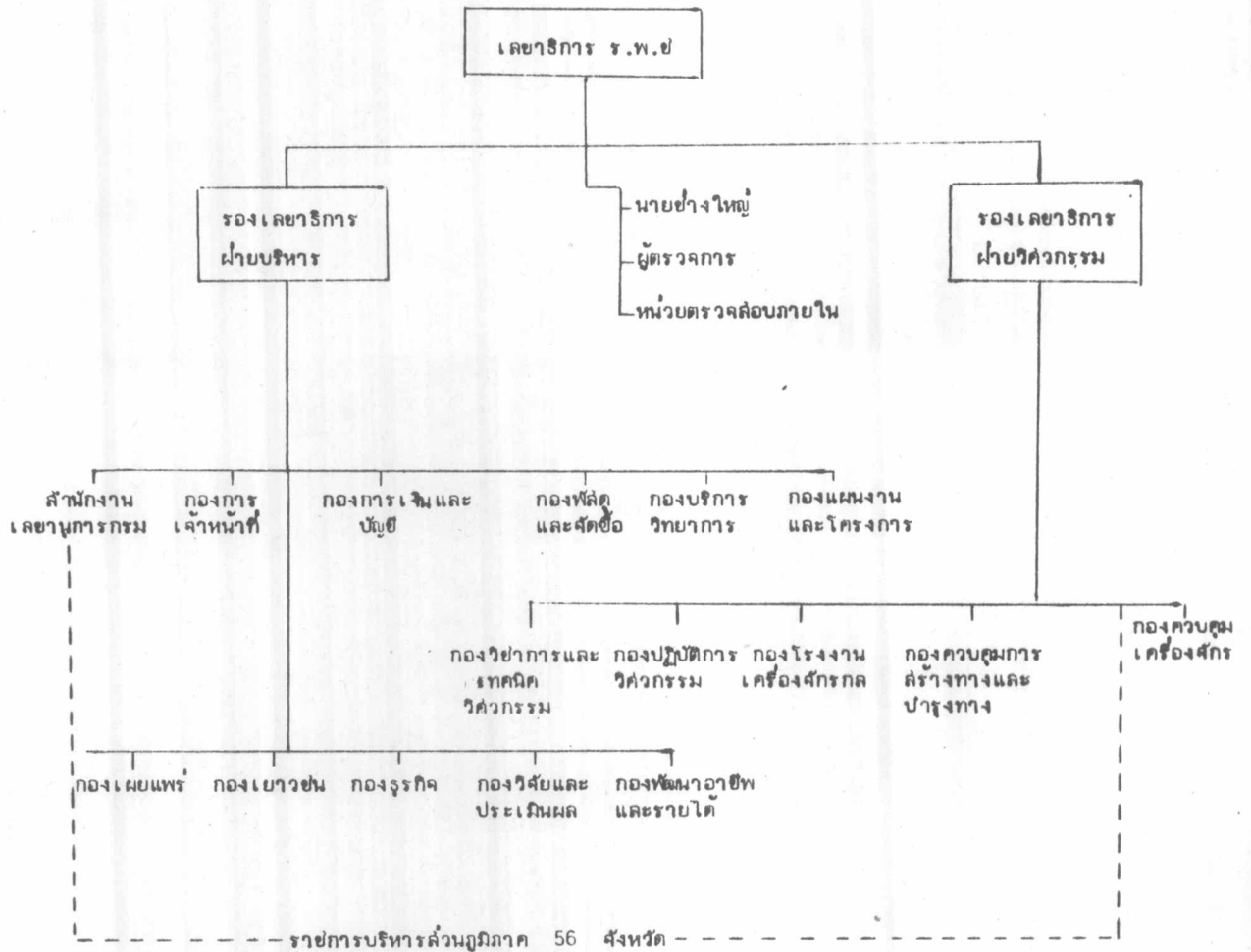
แผนงานทั้งสองอย่างนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติ และได้จัดสรรงบประมาณให้แล้ว
 แต่ยังคงมีการส่งเสริมอีกอย่างหนึ่งที่ยังมิได้อนุมัติ คือ การส่งเสริมอาชีพจักสาน

การคัดองค์การ : กองพัฒนาอาชีพและรายได้ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริม
 พัฒนาอาชีพ และรายได้ตามแผนงานที่กำหนดขึ้น โดยมีหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเร่งรัด
 พัฒนาชนบทในภูมิภาค จำนวน 56 แห่งเป็นผู้ปฏิบัติงาน

¹ สัมภาษณ์ บัณฑิต จตุรภัทร, เจ้าหน้าที่กองพัฒนาอาชีพและรายได้ สำนักงาน
 เร่งรัดพัฒนาชนบท, 30 ธันวาคม 2524

รูปที่ 3.3

แสดงแผนภูมิการตั้งองค์การสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท

ที่มา : กองเผยแพร่ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท

การสั่งการ, การอำนวยความสะดวก : ทางกองพัฒนาอาชีพและรายได้จะวินิจฉัยสั่งการให้มีการดำเนินงานพัฒนาอาชีพและรายได้เป็นขั้นตอนตามแผนงานดังนี้¹

1. ขั้นตอนการสั่ง เสร็จอาชีพเลี้ยงไหมตามแผนงานพัฒนาอาชีพและรายได้

ขั้นที่ 1 ขั้นสำรวจและจัดกลุ่ม โดย

- สำรวจพื้นที่ ความเหมาะสม ความต้องการและสนใจของราษฎร
- รวมเกษตรกรที่เลี้ยงไหมอยู่แล้ว จัดตั้งเป็นกลุ่มและแต่งตั้งกรรมการเพื่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่

ขั้นที่ 2 ขั้นการฝึกอบรมและพัฒนากลุ่มโดย

- ทำการฝึกอบรมสมาชิกเกี่ยวกับการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ
- ให้กลุ่มสมาชิกที่ผ่านการอบรมสร้างห้องเลี้ยงไหมที่ถูกต้องตามแบบเป็นของตนเอง โดย รพช. อุดหนุนวัสดุวัสดุ และน้ำยาฟอรัมาสินให้
- ให้สมาชิกซื้อพันธุ์ไหมมาทดลองเพาะเลี้ยงตามที่ได้ฝึกอบรมมา
- ให้สมาชิกมีส่วนหม่อนของตนเอง โดยปลูกและบำรุงรักษาตามหลักวิชาการ

ขั้นที่ 3 ขั้นรวมกลุ่มธุรกิจเลี้ยงไหม

- พิจารณารวมกลุ่มผู้เลี้ยงไหม จัดสร้างโรงเลี้ยงไหมวัยอ่อน โรงสาวไหม และพื้นที่ที่จะสร้างเป็นส่วนหม่อน
- รพช. พิจารณาจัดสรรงบประมาณอุดหนุนไปให้ดำเนินการ
- ดำเนินการรวมกลุ่มอีกครั้งในรูปกลุ่มธุรกิจเลี้ยงไหมโดยเรียกหุ้นจากสมาชิกมาใช้จ่ายดำเนินงาน
- จำหน่ายไหมให้สมาชิกไปเลี้ยงต่อในห้องเลี้ยงไหมของตนเอง
- ฝึกอบรมการสาวไหมให้แก่กลุ่มสมาชิก

ขั้นที่ 4 ขั้นจัดตั้งร้านค้าย่อยและจัดตั้งสหกรณ์การเลี้ยงไหม โดย

- ซื้อและจำหน่ายผลิตผลของสมาชิก โดยจัดตั้งร้านค้าย่อยของกลุ่มขึ้น
- แต่งตั้งผู้จัดการร้านค้าย่อยสำหรับบริหารงาน

¹กองพัฒนาอาชีพและรายได้ "เอกสารเผยแพร่" เรื่องแผนงานพัฒนาอาชีพและรายได้"

- ประสานงานพัฒนาอาชีพ และ งานกลุ่มธุรกิจ เศรษฐกิจให้ดำเนินการร่วมกันไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

2. ขั้นตอนการส่งเสริมอาชีพการทอผ้าด้วยกี่กระตุกตามแผนงานพัฒนาอาชีพและรายได้

ขั้นที่ 1 สืบรวจและจัดตั้งกลุ่ม โดย

- สืบรวจพื้นที่ ความเหมาะสม ความต้องการและความสนใจของราษฎร โดยทั่วไปจะจัดรวมกลุ่มที่ได้ดำเนินการจัดตั้ง เป็นกลุ่มเลี้ยงไหมอยู่แล้ว เพราะการดำเนินงานต่อเนื่องกัน
- จัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อบริหารงานกลุ่ม และประสานงานกับเจ้าหน้าที่

ขั้นที่ 2 ขึ้นฝึกอบรมและพัฒนากลุ่ม โดย

- จัดหางบประมาณเพื่อใช้ในการฝึกอบรมการทอผ้าด้วยกี่กระตุก โดยจัดให้มีการฝึกอบรมระดับครูฝึกกลุ่มละ 4 คน โดยประสานงานกับกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
- จัดการฝึกอบรมการทอผ้าด้วยกี่กระตุกขึ้นในหมู่บ้าน เป็นรุ่น ๆ ละ 60 คน
- สนับสนุนกระตุ้นให้ผู้สำเร็จการฝึกอบรมมีกี่กระตุกเป็นของตนเองอย่างน้อยคนละ 1 หลัง

ขั้นที่ 3 ขึ้นรวมกลุ่มธุรกิจร้านค้าย่อยโดยประสานงานกับกลุ่มธุรกิจ เลี้ยงไหม

- รวมกลุ่มงานเลี้ยงไหม และ งานทอผ้า เป็นกลุ่มธุรกิจร้านค้าย่อย จัดให้มีการจำหน่ายอุปกรณ์ที่จำเป็นในการทอผ้า และรับซื้อผลผลิตจากสมาชิก
- จัดทะเบียนกลุ่มเป็นสหกรณ์ เลี้ยงไหมและทอผ้าต่อไปในอนาคต

การควบคุม : นอกจากจะควบคุมโดยพิจารณาจากรายงานผลการปฏิบัติงานแล้ว ยังมีการสั่งเจ้าหน้าที่ส่วนกลางไปตรวจเยี่ยมงานการส่งเสริมตามความจำเป็น

นอกจากการส่งเสริมของหน่วยงานที่กล่าวมาแล้ว ยังมีหน่วยงานอื่นที่ให้การส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทยด้านเทคนิควิชาการ ทางอ้อมอีกได้แก่ สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงมหาดไทย ทำหน้าที่ฝึกฝีมือแรงงานสาขาต่าง ๆ โดยแยกการฝึกอบรมเป็น การฝึกอบรมเตรียมเข้าทำงาน

การฝึกอบรมในกิจการ และการฝึกอบรมครูฝึกและหัวหน้างาน กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และ คณะวิชาสถาปัตย์ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทบวงมหาวิทยาลัย ทำหน้าที่ในการผลิตบัณฑิต ที่มีความรู้ความสามารรถอันจะเป็นบุคลากรที่เป็นกำลังสำคัญในการส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทยต่อไป

2. การส่งเสริมทางด้านการเงิน

สำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

สำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อมตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ธุรกิจผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดย่อม อุตสาหกรรมในครัวเรือน และ หัตถกรรม เพื่อนำไปก่อสร้างอาคาร โรงงาน ซื้อเครื่องจักร เป็นเงินทุนหมุนเวียน และอื่น ๆ รวมทั้งให้คำปรึกษาแนะนำทางเศรษฐกิจการตลาด และการจัดการธุรกิจ การบริหารงานของสำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อมประกอบด้วย¹

การวางแผน : สำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อมได้กำหนดระเบียบการกู้เงินเพื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (ดูภาคผนวก ก) ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของสำนักงาน

การคัดองค์การ : สำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมได้จัดแบ่งส่วนราชการเป็น 4 กอง คือ กองกลาง กองพิจารณาการขอกู้เงิน กองวิเคราะห์โครงการ และกองสำรวจและประเมินผลเข้ารับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ ดังนี้

กองกลาง - ทำหน้าที่ด้านธุรการต่าง ๆ เช่น งานสารบรรณ งานการเงิน และการบัญชี งานพัสดุ งานการเจ้าหน้าที่ งานประชาสัมพันธ์ งานรวบรวมสถิติผลงาน จัดทำรายงานประจำเดือน ประจำปี

กองพิจารณาการขอกู้เงิน - ทำหน้าที่ให้คำแนะนำแก่ธุรกิจผู้ประกอบการเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานธุรกิจ รวมทั้งให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประสงค์จะขอกู้เงิน

กองวิเคราะห์โครงการ - ทำหน้าที่วิเคราะห์โครงการขอกู้เงิน ทางด้านการผลิต วิเคราะห์ต้นทุนผลิตภัณฑ์ การตลาด การจัดการ และ เศรษฐกิจทั่วไป

¹ สัมภาษณ์ พิระวัฒน์ นະมาตร์, เจ้าหน้าที่สำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม,

กองสำรวจและประเมินผล - ทำหน้าที่ติดตามผลงานของผู้ที่กู้เงินไป รวบรวม สถิติข้อมูลประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้กู้เงินว่าเป็นไปตามโครงการหรือไม่ และ สืบหาผู้ที่ มีความต้องการจะขอเงินจากสำนักงาน

การสั่งการ, การอำนวยความสะดวก : หน่วยงานที่รับผิดชอบจะดำเนินงานตามที่ได้ รับมอบหมายจากการแบ่งงานมา โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. การให้คำแนะนำแก่ธุรกิจผู้สนใจ
2. การพิจารณาการขอเงิน

ผู้ประสงค์จะขอเงินจากสำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อมสามารถ ติดต่อขอเงินโดยตรงกับสำนักงาน ซึ่งตั้งอยู่ ณ อาคาร 6 ถนนราชดำเนิน เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200 หรือติดต่อผ่านธนาคารกรุงไทยสาขาต่าง ๆ ก็ได้ เจ้าหน้าที่จะรับเรื่องไว้แล้วส่งให้เจ้าหน้าที่กอง พิจารณาการขอเงินทำการพิจารณาแล้วคัดเลือกเรื่องที่อยู่ในข่ายจะให้กู้เงินเอาไว้ให้เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ โครงการทำการวิเคราะห์ต่อไป

3. การวิเคราะห์โครงการ

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์โครงการจะต้องออกไปสำรวจโครงการที่จะขอเงิน ก่อนแล้วนำมาวิเคราะห์ความเป็นไป ทำรายงานการวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็นเสนอให้อนุมัติให้ กู้เงิน

4. การอนุมัติให้กู้เงิน โดย สำนักงานธนกิจเพื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม จะดำเนินการติดต่อเพื่อที่จะได้แจ้งให้ธุรกิจผู้ขอเงินทราบ ทำสัญญา แล้วจ่ายเงินเป็นงวด ๆ ตาม เงื่อนไขที่ตกลงกันไว้

5. การสำรวจและประเมินผล

เมื่อได้อนุมัติให้กู้เงินแล้ว จะติดตามผลการดำเนินงานของผู้กู้เงินเพื่อประเมิน ว่าได้ปฏิบัติตามที่ได้เสนอโครงการหรือไม่ ในกรณีที่ไม่เป็นไปตามโครงการที่เสนอไว้ก็จะระงับการให้ เงินกู้ได้

ผลการดำเนินงานของสำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อมในการช่วยเหลือทางการเงิน แก่ธุรกิจผู้ประกอบการด้านหัตถกรรมในปีงบประมาณ 2523 มีจำนวน 3 รายคือ¹

พื้นที่	ประเภทหัตถกรรม	จำนวนราย	จำนวนเงิน
ภาคเหนือ			
เพชรบูรณ์	1 โรงงานผลิตเฟอร์นิเจอร์หวาย	1	20,000
เชียงใหม่	1 โรงงานผลิตเครื่องจักสานไม้ไผ่	1	50,000
	2 การทำเครื่องเขินลงรักปิดทอง	1	100,000
	รวม	3	170,000

เป็นที่น่าเสียดายว่าตั้งแต่ปี 2524 จนถึงปัจจุบัน ทางสำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อมประสบปัญหาด้านการเงินและฐานะของกิจการ ปัญหาความขัดแย้งเรื่องอัตราดอกเบี้ยเงินกู้กับธนาคารกรุงไทยซึ่งเป็นหุ้นส่วนรายใหญ่ซึ่งยังคงงัดกันไม่ได้ ทำให้สำนักงานระงับการดำเนินงานด้านการให้กู้เงินมาประมาณ 2 ปีแล้ว

การควบคุม : การดำเนินงานของสำนักงานอุตสาหกรรมขนาดย่อม นอกจากจะมีการควบคุมภายในตามลำดับสายการบังคับบัญชา โดยพิจารณาจากรายงานประจำปี และรายงานผลการปฏิบัติงานแล้ว ยังมีการควบคุมการดำเนินงาน และการบริหารงานโดยมีคณะกรรมการอำนวยการซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 9 คน ประกอบด้วย อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนจากกระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานประมาณ คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้อำนวยการกองเพิ่มผลผลิตอุตสาหกรรม เป็นกรรมการ ผู้จัดการสำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อมเป็นกรรมการ และเลขานุการ เป็นผู้ช่วยผู้จัดการสำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการชุดนี้ จะมีการประชุม เกี่ยวกับการดำเนินงานของสำนักงานเดือนละ 1 ครั้ง

¹ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, "รายงานประจำปี 2523" (กรุงเทพฯ:2524) หน้า 73

3. การส่งเสริมด้านการส่งเสริมการลงทุน

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักงานนายกรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ทำหน้าที่ในการคัดกรองส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจต่าง ๆ โดยผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจะได้สิทธิพิเศษตาม หลักประกันการคุ้มครอง และสิทธิประโยชน์แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 (ดูภาคผนวก ข) การบริหารงานของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนประกอบด้วย

การวางแผน : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจะยึดเอาพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 เป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินงานโดยจะพิจารณากำหนดประเภทและขนาดของกิจการที่จะให้การส่งเสริมการลงทุนตามความจำเป็นเป็นวาระ ๆ ไปแล้วประกาศให้ธุรกิจผู้สนใจทราบ และคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนมีอำนาจที่จะประกาศงดการส่งเสริมการลงทุนในกิจการบางประเภทเป็นการชั่วคราวหรือถาวรได้ด้วย

ในการส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทยนั้น คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ประกาศกำหนดประเภท ขนาด และ เงื่อนไข ที่จะส่งเสริมการลงทุนไว้ดังนี้¹

ประเภท	ขนาด
1 ผลิตภัณฑ์จากหนังสัตว์	ขนาดการลงทุนไม่น้อยกว่า 5,000,000 บาท ไม่รวมค่าที่ดิน และ เงินทุนหมุนเวียน เงื่อนไข- ต้องส่งไปจำหน่ายต่างประเทศไม่น้อยกว่า 80% ของมูลค่ายอดขายทั้งสิ้น
2 การสาวไหม	มีขนาดการลงทุนไม่น้อยกว่า 2,000,000 บาท ไม่รวมค่าที่ดิน และ เงินทุนหมุนเวียน
3 การผลิตผลิตภัณฑ์จากหวาย ไม้ไผ่ หรือใบลานสำหรับการส่งออก	มีขนาดการลงทุนไม่น้อยกว่า 3,000,000 บาท ไม่รวมค่าที่ดิน และ เงินทุนหมุนเวียน เงื่อนไข 1) บุคคลผู้มีสัญชาติไทยต้องถือหุ้นรวมทั้งสิ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของทุนจดทะเบียน

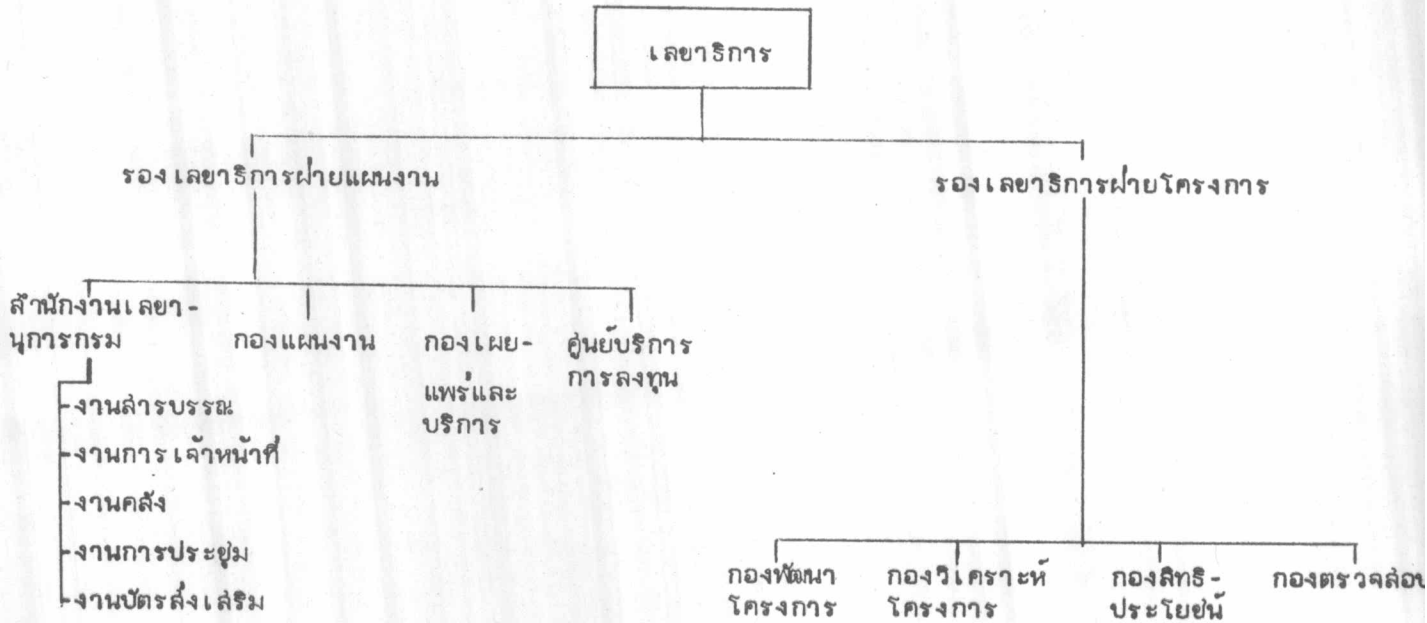
¹ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, "บัญชีประเภทและขนาดของกิจการที่ให้การส่งเสริมการลงทุน" (รวบรวมถึง 31 ธันวาคม 2524) กรุงเทพฯ:2524

ประเภท	ขนาด
4 การผลิตดอกไม้และต้นไม้ประดิษฐ์เพื่อส่งออก	<p>2) ผลิตรถถังที่ผลิตได้ต้องส่งไปจำหน่ายต่าง- ประเทศทั้งสิ้น</p> <p>ขนาดการลงทุนไม่น้อยกว่า 2,000,000 บาท ไม่รวมค่าที่ดิน และเงินทุนหมุนเวียน เงื่อนไข จะต้องส่งผลิตรถถังที่ผลิตได้ไปจำหน่าย ต่างประเทศทั้งสิ้น</p>
5 ผลิตรถถังดินเผาชนิดเคลือบ	<p>ขนาดการลงทุนไม่น้อยกว่า 50,000,000 บาท ไม่รวมค่าที่ดิน และเงินทุนหมุนเวียน</p> <p>เงื่อนไข 1) บุคคลสัญชาติไทยถือหุ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 50</p> <p>2) คุณภาพผลิตรถถังเป็นไปตามที่คณะ กรรมการกำหนด</p> <p>3) ตั้งแต่ปีที่ 3 เป็นต้นไปต้องส่งไป จำหน่ายต่างประเทศไม่น้อยกว่า ร้อยละ 30 ของมูลค่ายอดขายทั้งสิ้น</p>

การคัดกรอง : การดำเนินงานภายในสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม-
การลงทุนและการแบ่งส่วนราชการดังนี้

รูปที่ 3.4

แสดงแผนภูมิการติดต่อการสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

ที่มา : สำนักงานเลขานุการกรม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

การสั่งการ, การอำนวยความสะดวก : ผู้ประสงค์จะขอรับการส่งเสริมการลงทุนต้องยื่นคำร้องขอรับการส่งเสริมต่อสำนักงานตามแบบที่กำหนดไว้ เจ้าหน้าที่จะตรวจสอบคำร้องว่าตรงตามหลักเกณฑ์วิธีการ และตามแบบที่กำหนดไว้หรือไม่ เมื่อพิจารณาแล้วจะทำการวิเคราะห์แล้วเสนอความคิดเห็นพร้อมโครงการให้คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนพิจารณา เมื่อได้รับการพิจารณาให้การส่งเสริมแก่กิจการใดก็จะแจ้งให้กิจการนั้นทราบ กิจการนั้นจะได้รับการคุ้มครอง และสิทธิประโยชน์ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 กิจการที่ได้รับการส่งเสริมต้องดำเนินงานตามเงื่อนไขที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน มิฉะนั้นหากทางสำนักงานตรวจสอบพบว่าไม่ได้ดำเนินงานตามเงื่อนไข อาจยกเลิกการส่งเสริมได้

การควบคุม : การดำเนินงานในสำนักงานมีการแบ่งงานตามลำดับชั้น
เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต้องทำรายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อใช้ในการควบคุม นอกจากนี้จะมีคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนซึ่งประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นรองประธาน ผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ กับเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการชุดนี้นอกจากจะทำหน้าที่ในการพิจารณาให้การส่งเสริมการลงทุนแล้ว ยังควบคุมการบริหารงานของสำนักงานด้วยโดยมีการประชุมตามระเบียบวาระที่สำนักเลขานุการกรมกำหนดขึ้น

4. การส่งเสริมด้านมาตรฐานสินค้า

สำนักงานมาตรฐานสินค้า กระทรวงพาณิชย์

สำนักงานมาตรฐานสินค้า มีหน้าที่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติ มาตรฐานสินค้าขายออก พ.ศ. 2503 โดยมีคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเป็นผู้กำหนดนโยบายและรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการมาตรฐานสินค้า ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นประธาน อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ อธิบดีกรมพาณิชย์สัมพันธ์ ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้แทนกรมศุลกากร ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีก 6 คน อำนาจหน้าที่โดยย่อของคณะกรรมการชุดนี้คือ

1. ดำเนินการให้สินค้าขายออกแต่ละชนิดมีมาตรฐานตามความต้องการของตลาดต่างประเทศและกำหนดเป็นสินค้ามาตรฐาน
2. ควบคุมตรวจสอบผู้ทำการค้าส่งออก ผู้ประกอบธุรกิจตรวจสอบและผู้ตรวจสินค้ามาตรฐาน
3. จัดให้มีการตรวจสอบสินค้ามาตรฐานในขณะ และหลังส่งออก
4. จัดให้มีการออกไปรับรองสินค้า

สินค้าหัตถกรรมไทยเป็นสินค้าขายออกประเภทหนึ่ง จึงได้มีการจัดทำมาตรฐานสินค้าหัตถกรรมขึ้นในปัจจุบันมีการกำหนดมาตรฐานสินค้าหัตถกรรมเพียง 2 ชนิด คือ ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหม เครื่องเงินไทย การบริหารงานของสำนักงานมาตรฐานสินค้า ประกอบด้วย

การวางแผน : สำนักงานมาตรฐานสินค้าได้ใช้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของสำนักงานตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503 เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรฐานสินค้าส่งออกแต่ละประเภทซึ่งจะทำการประกาศมาตรฐานสินค้าให้ผู้ประกอบการทราบ

การจัดองค์การ : สำนักงานมาตรฐานสินค้า ได้แบ่งส่วนราชการออกเป็น 3 ฝ่ายกับอีก 1 สำนักงาน คือ ฝ่ายควบคุมมาตรฐานสินค้า ฝ่ายตรวจสอบมาตรฐานสินค้า ฝ่ายวิชาการ และ สำนักงานมาตรฐานสินค้าสาขาตะวันออก ซึ่งทำหน้าที่ในการดำเนินงานทั้งหมดแทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าในเขตภาคตะวันออก

การสั่งการ, การอำนวยความสะดวก : การอำนวยความสะดวกของสำนักงานมาตรฐานสินค้า จะเริ่มจากการที่ฝ่ายวิชาการทำการสำรวจและศึกษาถึงความต้องการของตลาดในเรื่องคุณภาพผลิตภัณฑ์ เพื่อทำการกำหนดมาตรฐานสินค้าขาออกเป็นรายละเอียดในแต่ละประเภทสินค้า เมื่อได้ประกาศกำหนดมาตรฐานสินค้าไปแล้วผู้ที่ต้องการส่งออกสินค้าที่ได้กำหนดมาตรฐานไว้ จะต้องยื่นคำร้องขอใบรับรองมาตรฐานสินค้าจากฝ่ายตรวจสอบมาตรฐานสินค้า และ เมื่อทำการส่งออกทั้งในขณะหรือหลังส่งออกจะได้รับการควบคุมโดยฝ่ายควบคุมมาตรฐานสินค้า ขั้นตอนการอำนวยความสะดวกกล่าวนี้จึงให้มีขึ้นก็ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะควบคุมคุณภาพสินค้าขาออกของไทยให้มีมาตรฐาน ตรงต่อความต้องการของตลาดและสามารถแข่งขันกับสินค้าของประเทศอื่น ๆ ได้

การควบคุม : การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จะต้องจัดทำรายงานแล้วรวบรวมเสนอต่ออธิบดีกรมการค้าต่างประเทศทุกเดือน และต้องมีรายงานประจำปีด้วย เมื่ออธิบดีกรมการค้าต่างประเทศมีข้อสงสัยก็จะเรียกเจ้าหน้าที่ของสำนักงานมาตรฐานสินค้ามาชี้แจง

5. การส่งเสริมทางการตลาดและการส่งออก

5.1 กรมพาณิชย์สัมพันธ์ กระทรวงพาณิชย์

กรมพาณิชย์สัมพันธ์ มีหน้าที่พัฒนาและส่งเสริมการส่งออกให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะทำการพัฒนาและส่งเสริมการส่งออกสินค้าไทยทุกประเภท ซึ่งสินค้าหัตถกรรมไทยก็เป็นสินค้าไทยประเภทหนึ่งที่อยู่ในการพัฒนาและส่งเสริมการส่งออก แม้ว่ายอดการส่งออก

สินค้าประเภทนี้จะมีเพียง 0.01¹ ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด แต่ผลการส่งออกสินค้าประเภทนี้มีผลกระทบเป็นวงกว้าง โดยที่เป็นผลิตภัณฑ์ที่ต้องใช้แรงงานจึงเป็นการสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ และเป็นนโยบายของรัฐที่มุ่งเน้นการพัฒนาด้าน เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

การบริหารงานของกรมพาณิชย์สัมพันธ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกับการส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทยเพื่อการส่งออกประกอบด้วย

การวางแผน : กรมพาณิชย์สัมพันธ์จัดให้มีการวางแผนงบประมาณประจำปี ซึ่งจะกำหนดรายละเอียดของงานที่ทำในปีงบประมาณตามที่รับผิดชอบตามงานและเงินที่ต้องใช้ ทั้งนี้ แผนประจำปีต้องเป็นแผนที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และตามนโยบายของคณะกรรมการพัฒนาส่งออก แนวทางในการส่งเสริม การส่งออกประกอบด้วย

1. เป็นสินค้าที่ผลิตขึ้นได้จากวัตถุดิบที่หาได้ในประเทศ
2. เป็นสินค้าที่มีโครงสร้างการผลิตที่ประกอบด้วยวัตถุดิบนำเข้าจากต่างประเทศในอัตราที่ต่ำ
3. เป็นสินค้าที่มีสัดส่วนของแรงงานในการผลิตสูง (Labor Intensive) เช่น สินค้าหัตถกรรม และสินค้ากึ่งหัตถกรรม

แนวทางดังกล่าวข้างต้นในข้อ 3 จะรวมถึงการส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทยอยู่ด้วย

การจัดองค์การ : กรมพาณิชย์สัมพันธ์แบ่งส่วนราชการภายในเป็น 4 กองคือ กองข่าวสารการค้า - ทำหน้าที่สืบข่าวเศรษฐกิจ ศึกษาค้นคว้าข่าวภาวะเศรษฐกิจและแหล่งการค้าในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและต่างประเทศ จัดนำมาประมวลออกเผยแพร่ต่อผู้ประกอบกิจการส่งออกและผู้สนใจ รวมทั้งจัดทำแผนการหนังสือพิมพ์ "ข่าวพาณิชย์" รายวัน

กองเผยแพร่สินค้าไทย - ทำหน้าที่สำรวจผลิตภัณฑ์และสินค้าที่ผลิตในประเทศ เพื่อทราบฐานทางเศรษฐกิจสนับสนุนและเผยแพร่ให้เกิดความนิยมการใช้สินค้าไทยโดยจัดแสดงสินค้าไทยทั้งในและต่างประเทศ ติดตามประเมินผลการร่วมแสดงสินค้า รวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานตาม

¹ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ สถิติการส่งออกผลิตภัณฑ์ของประเทศไทยปี 2523

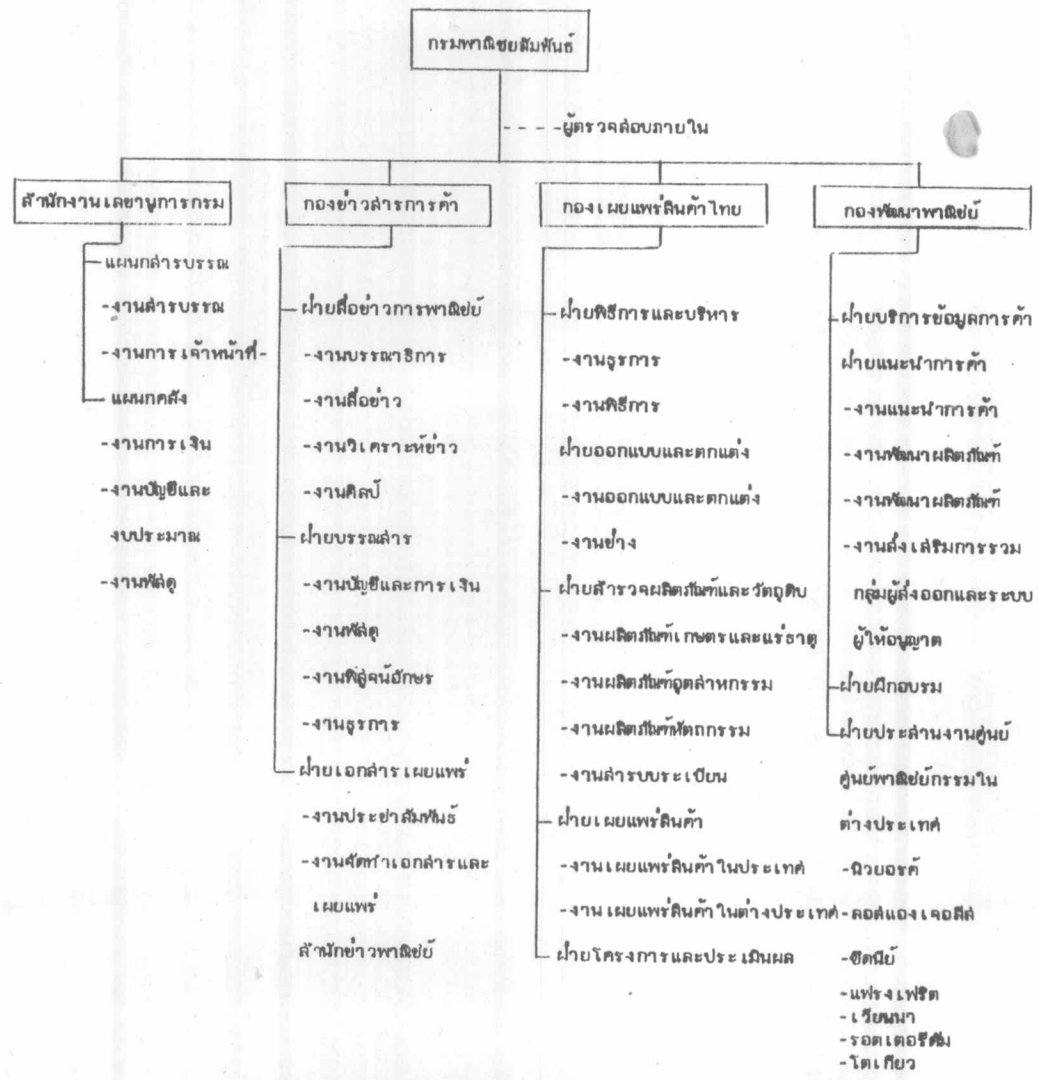
แผนงานของกรมโดยลำรวม

กองพัฒนาพาณิชย์ (ศูนย์บริการส่งออก) -ทำหน้าที่ เป็นสื่อกลางเชื่อมโยงระหว่างผู้ซื้อผู้ขายรวบรวมแสวงหาให้บริการข้อค้นพบทางการค้าแก่ผู้ผลิตและผู้ส่งออก แนะนำทางการค้าและแนวทางแก้ไขปัญหาการส่งออก พัฒาลิขสิทธิ์ให้มีคุณภาพ ผิดชอบ ประชุมสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และเทคนิคในการประกอบกิจการ จัดตั้งและต้อนรับคณะผู้แทนทางการค้าที่ไปขายและมาซื้อสินค้าไทยไปขาย จัดตั้งศูนย์พาณิชย์กรรมในต่างประเทศ

นอกจากนี้ยังเป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการพัฒนาการส่งออก ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นรองประธาน ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงต่างประเทศ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกระทรวงคมนาคม ผู้อำนวยการแห่งประเทศไทย เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประธานหอการค้าไทย นายกษมาคมอุตสาหกรรมมา นายกษมาคมธนาคาร และอธิบดีกรมพาณิชย์สัมพันธ์เป็นกรรมการและเลขานุการ ขอบเขตและหน้าที่โดยย่อ คือ ศึกษาวิจัยการเพื่อขจัดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งขัดขวางการส่งออก แต่งตั้งอนุกรรมการเฉพาะกิจตามความจำเป็นและประสานงานและสั่งการอย่างอื่นเกี่ยวกับการส่งเสริมการส่งออก

รูปที่ 3.5

แสดงแผนภูมิการสังกัดการกรมพาณิชย์สัมพันธ์

ตารางที่ 3.5

อัตราการจ้างกรมพาณิชย์สัมพันธ์

ระดับ กอง	ข้าราชการ											ลูกจ้าง ประจำ	ลูกจ้าง ชั่วคราว ในประเทศ	รวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	รวม			
งานบริหารทั่วไป	-	-	-	-	2	-	-	-	1	1	4	-	-	
สำนักงานเลขานุการกรม	4	4	15	7	1	2	1	-	-	-	34	35	-	
กองข่าวสารการค้า	16	10	22	17	1	2	1	1	-	-	70	11	-	
กองเผยแพร่สินค้าไทย	11	9	40	20	12	8	2	1	-	-	107	12	-	
กองพัฒนาพาณิชย์	8	7	31	17	12	13	6	1	-	-	95	12	15	
รวม	39	30	112	61	28	25	10	3	1	1	310*	70	15	395

* หมายเหตุ บรรจุจริง ณ 1 ตค'24 229 อัตรา

ยังไม่ได้รับอนุมัติเงิน 81 อัตรา

ที่มา : สำนักงานเลขานุการกรม กรมพาณิชย์สัมพันธ์

การสั่งการ, การอำนวยความสะดวก : การบริหารงานในการส่งเสริมสินค้าหัตถกรรม

ของกรมพาณิชย์สัมพันธ์ได้ดำเนินการให้บริการแก่ผู้ผลิตและผู้ส่งออกดังนี้

1. การส่งเสริมทางด้านจัดทำและเผยแพร่เอกสารข้อมูลและการประชาสัมพันธ์
2. การจัดแสดงสินค้าไทยทั้งในและต่างประเทศ
3. การสำรวจวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ในประเทศและจัดทำสารบบทะเบียน
4. การแนะนำทางการค้า
5. การพัฒนาผลิตภัณฑ์
6. การฝึกอบรมและสัมมนาด้านการส่งออก

7. การส่งเสริมทางด้านความร่วมมือกับต่างประเทศ
8. การจัดตั้งศูนย์พาณิชย์กรรมในต่างประเทศ

การส่งเสริมทางด้านจัดทำและเผยแพร่เอกสารข้อมูลและการประชาสัมพันธ์

กองข่าวสารการค้า โดย -ฝ่ายสื่อข่าวการพาณิชย์จะทำการสืบเสาะข่าวสารด้านเศรษฐกิจการค้า ความเคลื่อนไหวของราคาสินค้า นำลงพิมพ์เผยแพร่ในรายงานบริการข่าวสารหรือในหนังสือพิมพ์ข่าวพาณิชย์เพื่อเป็นข้อมูลทางการค้าสำหรับธุรกิจผู้ประกอบการ

-ฝ่ายเอกสารเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ จะทำการจัดทำเอกสารต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารแก่ผู้ประกอบการ เอกสารเผยแพร่ที่ได้จัดทำเป็นประจำได้แก่ วารสารศูนย์บริการส่งออก Thailand's Exporters , Sectorial Exporters Directory, Export Service Center Brochure, Trade Fair Brochure, Trade Mission Brochure ในด้านการประชาสัมพันธ์จะจัดทำ Press Release ประมาณเดือนละ 4 ครั้ง จัดประชุมแถลงข่าวกับผู้แทนสื่อมวลชน (Press Conference) เดือนละ 1 ครั้ง จัดทำเอกสารเสริมในหนังสือพิมพ์รายวันบางประเภทในโอกาสพิเศษต่าง ๆ

การจัดแสดงสินค้าทั้งในและต่างประเทศ

กรมพาณิชย์สัมพันธ์โดยกองเผยแพร่สินค้าไทย ซึ่งแบ่งงานเป็นงานเผยแพร่สินค้าไทยในประเทศ และงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ จะรับผิดชอบอำนวยความสะดวกจัดแสดงสินค้านั้น หรือร่วมในงานแสดงสินค้าที่มีหน่วยงานอื่นจัดขึ้นขึ้นตอนการส่งเสริมโดยการจัดแสดงสินค้าคือ

1. ประกาศรับสมัครผู้เข้าร่วมงานแสดงสินค้าผ่านทางหนังสือพิมพ์ข่าวพาณิชย์และสื่อมวลชนอื่น ๆ
2. เตรียมการเข้าร่วมงานแสดงสินค้า เช่น การออกแบบตกแต่งสถานที่
3. การดำเนินงานในระยะเวลาจัดงานแสดงสินค้า
4. ประเมินผลการเข้าร่วมแสดงสินค้า

การสำรวจวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ในประเทศและจัดทำสารบบระเบียบ

วัตถุประสงค์ของการสำรวจวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ในประเทศ ก็เพื่อทราบถึงฐานกำลังการผลิต กรรมวิธีในการผลิต และปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อการแก้ไขและปรับปรุงต่อไป

ในการสำรวจวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมไทย จะมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายสำรวจของกองเผยแพร่สินค้าไทยรับผิดชอบดำเนินงานเป็นขั้นตอนดังนี้

1. การสำรวจเพื่อจัดทำรายชื่อผู้ส่งออกโดยทางไปรษณีย์

ขั้นเตรียมการ : รวบรวมและคัดเลือกรายชื่อผู้ส่งออกสินค้าชนิดต่าง ๆ แล้วประชาสัมพันธ์การสำรวจให้ผู้ส่งออกทั่วไปทราบ

ขั้นดำเนินงาน : ส่งจดหมายให้ผู้ส่งออก เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการสำรวจ แล้วส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

ขั้นติดตามผล : ติดตามการส่งแบบสอบถามทั้งทางจดหมายและโทรศัพท์

2. การสำรวจเพื่อจัดทำ Supply Studies ด้วยวิธีการสัมภาษณ์

ขั้นเตรียมการ : รวบรวมและคัดเลือกรายชื่อผู้ผลิตและผู้ส่งออก

ขั้นดำเนินงาน : โทรศัพท์นัดหมายล่วงหน้ากับผู้ผลิตและผู้ส่งออกที่จะทำการสำรวจ แล้วดำเนินการสำรวจด้วยวิธีสัมภาษณ์

ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำรายงาน : ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ พร้อมจัดทำ Company Profile และ Supply Studies เพื่อทราบถึงความสามารถในการผลิตตลอดจนความเป็นไปได้ในการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าออกของประเทศ

การจัดทำสารบบระเบียบ โดย งานสารบบระเบียบ กองเผยแพร่สินค้าไทย จะรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ บันทึกด้วยระบบคอมพิวเตอร์แล้วเก็บไว้ที่ศูนย์บริการส่งออกเพื่อใช้ประโยชน์ประกอบการส่งเสริมการส่งออก

การแนะนำการค้า

ทางกรมพาณิชย์สัมพันธ์ โดย กองพัฒนาพาณิชย์ (ศูนย์บริการส่งออก) ได้แบ่งงานแนะนำการค้าเป็น 5 กลุ่ม คือ

- กลุ่ม AD₁ อาหารและเกษตรกรรม
- กลุ่ม AD₂ วัสดุก่อสร้าง เครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์ขนส่ง และอื่น ๆ
- กลุ่ม AD₃ หนังสือ พลาสติก ผลิตภัณฑ์ยาง เคมีภัณฑ์ และอื่น ๆ
- กลุ่ม AD₄ สินค้าไม้ ัญมณี หัตถกรรม และอื่น ๆ
- กลุ่ม AD₅ สินค้าสิ่งทอและผลิตภัณฑ์

ในการส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทย กลุ่มหลักที่ทำหน้าที่แนะนำการค้าประเภทนี้คือ กลุ่ม AD₄ การอำนวยความสะดวกส่งเสริมโดยการแนะนำการค้า จะเริ่มจากการแบ่งสินค้าที่รับผิดชอบเพื่อทำการแนะนำการค้า แล้วจัดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความชำนาญเกี่ยวกับสินค้าในกลุ่มนั้น ๆ เข้ารับผิดชอบทำหน้าที่-แนะนำสินค้า เจ้าหน้าที่แนะนำการค้า (Commodity man) ในกลุ่มสินค้าหัตถกรรม-ไทยมีจำนวน 2 คน โดยเจ้าหน้าที่ 2 คนนี้จะช่วยกันในการตอบข้อสงสัยทางจดหมายและทางโทรศัพท์ตามที่มีผู้สอบถาม รับรองผู้แทนการค้า รับรองผู้ซื้อจากต่างประเทศ ให้คำแนะนำแก่ผู้ผลิตและผู้ส่งออกโดยทั่วไป

- ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ตลาด (Market Study and Analysis)

โดยจัดทำ Market Study สินค้าแต่ละประเภทตามเป้าหมายของศูนย์พาณิชย์กรรมในต่างประเทศ จัดทำ Market Plan ซึ่งในปัจจุประมาจะวางแผนการตลาดสำหรับการส่งออกผลิตภัณฑ์ไม้ และดอกไม้ประดิษฐ์ รวบรวมข้อมูลทางการตลาดประมาณปีละ 2 เรื่อง วิเคราะห์การติดตามภาวะการส่งออกประมาณปีละ 5 เรื่อง จัดทำสถิติการส่งออกสินค้ามูลค่าสูง 10 อันดับแรก จัดทำทะเบียนรายชื่อผู้ผลิตและผู้ส่งออก และเสนอเรื่องที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการส่งออก

- ดำเนินการเจาะตลาด (Market Penetration) โดยศึกษาข้อมูลสินค้าเพื่อส่งไปเจาะตลาดในต่างประเทศ ศึกษาข้อมูลสินค้าเพื่อเพิ่มเติมตามการร้องขอของเอกชนและมอบหมายให้อุูนย์พาณิชย์กรรมในต่างประเทศดำเนินการต่อ ติดตามและรวบรวมข้อมูลตลอดจนค้นหาตัวอย่าง

สินค้าสำหรับแสดงและการเจาะตลาดในต่างประเทศ ตามเป้าหมายที่ศูนย์พาณิชย์กรรมในต่างประเทศ ได้กำหนดไว้

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดย

- การสำรวจและศึกษาข้อมูลเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยงานพัฒนาผลิตภัณฑ์ฝ่ายแนะนำการค้า กองพัฒนาพาณิชย์อำนวยการในการศึกษารูปแบบของสินค้า สีสรร ตลอดจนลักษณะการหีบห่อของสินค้า สำรวจโดยวิธีสังเกตการณ์และใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของตลาดเพื่อพัฒนาสินค้าตามรสนิยมในการเลือกบริโภคสินค้าในแต่ละตลาด โดยศูนย์พาณิชย์กรรมในต่างประเทศ
- ให้คำแนะนำด้านพัฒนาผลิตภัณฑ์ ประกอบการใช้แคตตาล็อกสินค้าจากต่างประเทศ แก่ ผู้ผลิตและผู้ส่งออกของไทย
- การออกแบบการบรรจุหีบห่อ โดย ผูกอบรม และรวบรวมข้อมูลและตัวอย่างภาวะบรรจุหีบห่อเพื่อเผยแพร่ความรู้และเทคนิคด้านการบรรจุหีบห่อสินค้า เพื่อการส่งออก แก่ผู้ผลิตและผู้ส่งออกของไทย
- การจัดแสดงสินค้าตัวอย่าง โดยจะทำการคัดเลือกสินค้าที่มีคุณภาพดี รูปแบบสวยงาม มีู่ทางการส่งออกสูง ออกแสดงตัวอย่างสินค้าดังนี้
 1. จัดแสดงสินค้าตัวอย่างถาวร ณ. ศูนย์บริการส่งออก โดยจะคัดเลือกสินค้าต่าง ๆ 10 ประเภท ๆ ละ 10 ชนิด ตั้งแสดงเผยแพร่ ณ.บริเวณแสดงตัวอย่างสินค้าถาวร ศูนย์บริการส่งออกมีการเปลี่ยนสินค้า 2 ครั้งต่อปี ในเดือน ธันวาคม และ มิถุนายน
 2. จัดแสดงสินค้าตัวอย่างสินค้าในตู้โชว์ไว้ด้านหน้าของศูนย์บริการส่งออก โดยคัดเลือกตัวอย่างสินค้าสำหรับตู้โชว์ มีการเปลี่ยนสินค้า 4 ครั้งต่อปี เช่น ได้เคยจัดแสดงในราวเดือน มกราคมถึง มีนาคมของทุกปี และในช่วงตุลาคมถึงธันวาคมก็มีการจัดแสดง เฟอร์นิเจอร์ เครื่องเรือน ซึ่งรวมถึงเฟอร์นิเจอร์หวาย ไม้แกะสลัก และ ไม้ไผ่ รวมทั้งหัตถกรรมประเภทเครื่องตกแต่งบ้าน ด้วย
 3. จัดส่งสินค้าไปแสดงเพื่อเจาะตลาดและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ณ.ศูนย์พาณิชย์กรรมในต่างประเทศ โดยคัดเลือกและจัดส่งสินค้าไปแสดง ณ.ศูนย์พาณิชย์กรรมทั้ง 5 แห่งที่ นิวออร์ค ลอสแอนเจลิส ฮิโตนีย์ แฟรงเฟิร์ต เวียนนา ศูนย์ส่งเสริมการค้า ณ.นครรอดเตอร์ดัม ศูนย์ส่ง-

เสริมการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวอาเซียน ณ.กรุงโตเกียว

การฝึกอบรมและสัมมนาทางด้านการส่งออก

ฝ่ายฝึกอบรม กองพัฒนาพาณิชย์ จะอำนวยความสะดวกให้มีการฝึกอบรมและการสัมมนาเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านธุรกิจส่งออกแก่ผู้ประกอบการธุรกิจส่งออกและผู้สนใจทั่วไป มีรายละเอียดดังนี้

1. การฝึกอบรมด้านวิชาการส่งออก โดย

- สักฝึกอบรมผู้ประกอบการส่งออกภายในประเทศ ในเรื่องความรู้เบื้องต้นในการประกอบธุรกิจเพื่อการส่งออกทุกประเภท และ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยการหีบห่อเพื่อการส่งออก

- สัมมนาทั้งภายในประเทศ และ ระหว่างประเทศ ในหัวข้อต่าง ๆ เช่น การสัมมนาในประเทศ เรื่องตลาดตะวันออกกลางเพื่อการส่งออก การเงินและสินเชื่อเพื่อการส่งออก การสัมมนา ระหว่างประเทศ เรื่องสู่ทางการส่งออกไปอิตาลี สู่ทางการส่งออกไปตลาดออสเตรเลีย สิทธิพิเศษทางการค้าของประชาคมเศรษฐกิจยุโรป

2. การพัฒนาบุคลากรเพื่อการส่งออก โดย

- สักฝึกอบรมเจ้าหน้าที่หน้พนักงานที่ทำหน้าที่การส่งออก ในหลักสูตรฝึกอบรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งออก เช่น การฝึกอบรมภาษาอังกฤษทางการค้า การฝึกอบรมบุคลากรเพื่อไปประจำศูนย์พาณิชย์กรรมในต่างประเทศ

3. การพัฒนาเอกอัครราชทูตเพื่อส่งเสริมการส่งออก โดย

- ประสานงานกับวิทยาการฝึกอบรม ให้ทราบถึงความต้องการเอกอัครราชทูต ต้ารา และอุปกรณัช่วยล่อนที่จำเป็นต้งอใช่ แล้วรวบรวมจัดทำเอกอัครราชทูต ต้ารา และอุปกรณัเพื่อใช้ในการฝึกอบรมและพัฒนา

การส่งเสริมทางด้านการร่วมมือกับต่างประเทศ

งานโครงการร่วมมือด้านการส่งเสริมการส่งออกกับต่างประเทศ จะประสานความร่วมมือ

กับต่างประเทศโดยศึกษาและจัดทำรายลุ่ม ชียด ข้อเสนอ เพื่อพิจารณาในที่ประชุม หรือดำเนินการตามโครงการให้เป็นไปตามเป้าหมาย รายงานผลข้อตกลง ติดตามผล กับหน่วยงานผู้ให้ความช่วยเหลือในต่างประเทศ ซึ่งได้แก่ กลุ่มประชาคมเศรษฐกิจยุโรป เนเธอร์แลนด์ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ญี่ปุ่น และ ออสเตรเลีย ลักษณะของความร่วมมือกับองค์การต่างประเทศคือ องค์การต่างประเทศจะให้ความช่วยเหลือทางการเงินในการจัดฝึกอบรม หรือ จัดทำเอกสารเผยแพร่ เป็นต้น

การจัดตั้งศูนย์พาณิชย์กรรมในต่างประเทศ

ศูนย์พาณิชย์กรรมในต่างประเทศ จะทำหน้าที่เป็นตัวแทนของกรมในต่างประเทศ อำนวยความสะดวกในการสำรวจและวิเคราะห์ตลาด การเจาะตลาดสำหรับสินค้าเป้าหมาย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การแนะนำการค้า การประมวลข่าวสารตลาด และ การส่งเสริมการค้าทุกรูปแบบ ปัจจุบันกรมพาณิชย์สัมพันธ์มีศูนย์พาณิชย์กรรมในต่างประเทศ 5 แห่ง คือ ศูนย์พาณิชย์กรรมนิวยอร์ก ศูนย์พาณิชย์กรรมลอสแอนเจลิส ศูนย์พาณิชย์กรรมซิดนีย์ ศูนย์พาณิชย์กรรมแฟรงเฟิร์ต ศูนย์พาณิชย์กรรมเวียนนา และมีศูนย์ส่งเสริมการค้าอาเซียนอีก 2 แห่ง คือ ศูนย์ส่งเสริมการค้า ณ นครรอดเตอร์ดัม ศูนย์ส่งเสริมการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวอาเซียน ณ กรุงโตเกียว ในหลักการแล้วศูนย์พาณิชย์กรรมและศูนย์ส่งเสริมการค้าแต่ละแห่งจะดำเนินงานเหมือนกันแต่จะแตกต่างกันในรายละเอียดตามความเหมาะสมของตลาดในแต่ละประเทศ และในงบประมาณ 2525 ศูนย์พาณิชย์กรรมต่าง ๆ จะทำการสำรวจและเจาะตลาดที่แตกต่างกันดังนี้

รายการ	นิวยอร์ก	ลอสแอนเจลิส	ชิคาโก	แฟรงก์เฟิร์ต	เวียนนา	รอตเตอร์ดัม	ญี่ปุ่น
สินค้าเป้าหมายในการสำรวจ วิเคราะห์ด้านเหตุการณ์	- เครื่องหนังขนาดเล็ก - ดอกไม้ประดิษฐ์ - เครื่องประดับ - เครื่องตกแต่งบ้าน	- เครื่องใช้ใน บ้านทำด้วยไม้ - เครื่องเรือน ไม้	- เครื่องประดับ บรอนซ์และ ทองเหลือง	- ดอกไม้ประดิษฐ์	- ดอกไม้ประดิษฐ์ - เครื่องหนัง - เครื่องประดับ และตกแต่งบ้าน ทำด้วยโลหะ	- พรม	- เครื่องลงหิน
การเจาะตลาด	- ดอกไม้ประดิษฐ์	- เครื่องประดับ และตกแต่ง ในบ้าน	- ดอกไม้ประดิษฐ์ - เครื่องหนัง		-	-	- เครื่องประดับ อัญมณี - ผ้าไหม
การพัฒนาผลิตภัณฑ์	- เครื่องประดับเงิน	-	-	- เฟอร์นิเจอร์ ไม้ยี่ห้อพารา	- เครื่องประดับ เงิน	-	-
แนะนำการค้า ประมวลข่าวตลาด ส่งเสริมการค้าหน้า	← ตลอดปีตามที่มีความต้องการด้านบริการ →						

การควบคุม : การดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในกรมพาณิชย์สัมพันธ์ จะมีการแบ่งงานกันทำ แล้วมีการรายงานผลการปฏิบัติงานให้ทราบตามลำดับชั้นการบังคับบัญชา ซึ่งเดิมทีเดียวหน่วยงานในแต่ละกองจะทำรายงานผลการปฏิบัติงานแล้วแต่ละกองจะพิจารณาควบคุมกันเองเป็นกอง ๆ แต่ในปีงบประมาณ 2525 นี้ได้จัดให้มีหน่วยงานกลางในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของทั้งกรม คือ ฝ่ายวางแผนและประเมินโครงการ ซึ่งคาดว่าจะวิธีการใหม่นี้จะทำให้การควบคุมมีประสิทธิภาพผลยิ่งขึ้นด้วย

5.2 กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

กรมการค้าต่างประเทศ มีอำนาจหน้าที่จัดระเบียบและเจรจาการค้าให้สินค้าที่ผลิตและเหลือความต้องการในประเทศได้ส่งออกไปจำหน่ายให้ได้รับประโยชน์สูงสุด ดำเนินการให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ทางการค้ามากขึ้น ควบคุมการนำเข้าและส่งออกสินค้าบางประเภท จัดระเบียบการนำเข้าและแผนการนำเข้า ตลอดจนการศึกษามาตรการเกี่ยวกับการนำเข้าของประเทศต่าง ๆ

ในด้านส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทย กรมการค้าต่างประเทศได้ทำการส่งเสริมโดยแสวงหาสิทธิประโยชน์ทางการค้าสินค้าศิลปหัตถกรรม ดังมีการบริหารงานประกอบด้วย

การวางแผน : การส่งเสริมสินค้าออกทุกประเภทรวมทั้งสินค้าประเภทหัตถกรรมเป็นความรับผิดชอบของกรม ที่จะรักษาการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมสินค้าออก พ.ศ. 2503 โดยยึดหลักการและวิธีการที่ระบุไว้เป็นเสมือนแผนงานที่จะนำมาใช้ดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมาย

การคัดองค์การ : หน่วยงานของกรมการค้าต่างประเทศที่ทำหน้าที่ด้านแสวงหาสิทธิประโยชน์ทางการค้า และจัดระเบียบการส่งออกได้แก่¹

1. กองส่งเสริมสินค้าออก ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดระเบียบการส่งออกและสิทธิประโยชน์ทางการค้า โดยแบ่งการปฏิบัติงานเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายสินค้าอุตสาหกรรม และฝ่ายระบบการค้า

¹ สัมภาษณ์ อรุณ วรานนท์, หัวหน้าฝ่ายการเจ้าหน้าที่กรมการค้าต่างประเทศ,

2. กองพาณิชย์กิจต่างประเทศ ทำหน้าที่ศึกษาติดตามนโยบายทางการค้า การเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจ การคลัง การเงิน และการขนส่งของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งของประเทศที่รวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เพื่อนำมาพิจารณาและดำเนินการค้าต่างประเทศให้เหมาะสม โดยแบ่งการปฏิบัติงานเป็น 2 ฝ่าย กับ 1 คู่ขนาน คือ ฝ่ายความร่วมมือทางการค้า ฝ่ายสิทธิประโยชน์ทางการค้า และศูนย์บริการงานข้อมูล

การส่งออก, การอำนวยความสะดวก กรมการค้าต่างประเทศได้อำนวยความสะดวกเสริมสินค้าหัตถกรรมไทย โดย

1. จัดระเบียบการส่งออก ปัจจุบันสินค้าหัตถกรรมไทยที่จัดให้มีการจัดระเบียบการส่งออกมีอยู่ประเภทเดียว คือ สินค้าสิ่งทอ ซึ่งได้รวมผ้าไหม และผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ฝ่ายและผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายที่ทอด้วยมือไว้ด้วย เป้าหมายที่สำคัญในการจัดระเบียบการส่งออกก็เพื่อให้มีปริมาณและมูลค่าการส่งออกสูง และเพื่อจัดระเบียบให้เป็นไปตามข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศ¹ วัสดุในการดำเนินงาน ทางกองส่งเสริมสินค้าออกจะกำหนดขั้นตอนที่ผู้ผลิตหรือผู้ส่งออกต้องกระทำการขออนุญาตส่งออกสินค้า ซึ่งประกอบด้วย การแจ้งความจำนง การกรอกรายละเอียด และการพิจารณาอนุมัติ

2. สิทธิประโยชน์ทางการค้า สินค้าศิลปหัตถกรรมเป็นสินค้าออกที่ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (Generalized System of Preferences) จากประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศด้วยกัน ประเทศที่กำหนดระเบียบสำหรับสินค้าหัตถกรรมโดยเฉพาะได้แก่ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป ออสเตรเลีย แคนาดา ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ด้วยวิธียกเว้นอากรขาเข้าและการจำกัดการนำเข้า (ยกเว้นประชาคมเศรษฐกิจยุโรป) (ดูภาคผนวก ค)

ฝ่ายสิทธิประโยชน์ทางการค้า กองพาณิชย์กิจต่างประเทศ จะทำการศึกษาถึงระเบียบหรือเงื่อนไขของการให้สิทธิพิเศษทางการค้าแก่สินค้าศิลปหัตถกรรมไทยของแต่ละประเทศ จัดรวบรวมข้อมูลเสนอต่อด้านสิทธิพิเศษทางการค้าส่งให้กองส่งเสริมสินค้าออก ดำเนินการจัดระเบียบการส่งออกให้เป็นไปตามระเบียบ เงื่อนไข ของสิทธิพิเศษที่ได้รับ²

¹ สัมภาษณ์ ประพิศ ตันติศิระ, เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสินค้าออกกรมการค้าต่างประเทศ,

4 มกราคม 2525

² สัมภาษณ์ สายพิน สันทนฤมาน, เจ้าหน้าที่ฝ่ายสิทธิประโยชน์ทางการค้า กรมการค้าต่างประเทศ

4 มกราคม 2525

ผู้ผลิตหรือผู้ส่งออกสินค้าศิลปหัตถกรรมที่ต้องการรับสิทธิพิเศษทางการค้า จะต้องยื่นขอหนังสือรับรองว่าเป็นสินค้าศิลปหัตถกรรมเพื่อขอรับสิทธิพิเศษทางการค้า ตามระเบียบการปฏิบัติเกี่ยวกับการขอให้รับรองว่าเป็นสินค้าศิลปหัตถกรรมดังนี้

1. การแจ้งความจำนง โดย

- ผู้ประสงค์จะขอรับหนังสือรับรองติดต่อขอรับแบบแจ้งความจำนงขอรับหนังสือรับรองตามแบบที่กระทรวงพาณิชย์กำหนด ได้ที่ ฝ่ายสิทธิประโยชน์ทางการค้า กองส่งเสริมสินค้าออก กรมการค้าต่างประเทศ

2. วิธีการขอ

- กรอกแบบแจ้งความจำนง เป็นภาษาไทยให้ถูกต้องครบถ้วน พร้อมทั้งเซ็นชื่อและประทับตรา (ถ้ามี) ให้เรียบร้อย

- กรอแบบฟอร์มหนังสือรับรอง เป็นภาษาอังกฤษให้ชัดเจนถูกต้องตามเอกสารที่แนบทุกประการ โดยระวังมิให้มีรอยลบ หรือยับ

3. การยื่นแบบแจ้งความจำนงและแบบฟอร์มหนังสือรับรอง

- ผู้ประสงค์จะส่งสินค้าออกต้องยื่นแบบแจ้งความจำนง พร้อมสำเนาอินวอยซ์และแบบฟอร์มหนังสือรับรองที่กรอก เรียบร้อยแล้วต่อเจ้าหน้าที่ก่อนส่งสินค้า ไปต่างประเทศไม่น้อยกว่า 3 วัน

4. เอกสารประกอบการยื่นขอรับหนังสือรับรอง ประกอบด้วย

- สำเนาอินวอยซ์

- สำเนาคำขออนุญาตส่งสินค้าไปนอกราชอาณาจักร (สำหรับสินค้าที่อยู่ในข่ายควบคุม)

- สำเนาใบรับรองมาตรฐานสินค้า (เฉพาะผ้าไหม เครื่องถมและเครื่องเงิน)

- หนังสือรับรองเงื่อนไขการผลิต

- เอกสารอื่น ๆ ที่จำเป็นเกี่ยวกับการผลิต และวัตถุดิบที่ใช้

ข้อสังเกต : กรณีผู้ประสงค์จะขอรับหนังสือไม่ล่ามารถยื่น Invoice ได้ก็อนุโลมให้ใช้เอกสารอื่นแทนก่อนได้ เช่น Pro-forma Invoice หรือ LC หรือสำเนาโทรเลขสั่งซื้อ ตามแต่จะสะดวก

5. การรับหนังสือรับรอง

- เมื่อได้ดำเนินการส่งสินค้าไปต่างประเทศเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้ส่งออกนำหลักฐานการส่งออกไปยื่นต่อเจ้าหน้าที่เพื่อขอรับหนังสือรับรองได้

6. การขอแก้ไข ยกเลิก หรือขอใหม่แทนที่ที่หาย

- ให้ทำเป็นหนังสือแจ้งความจำนงพร้อมเหตุผล

7. การส่งมอบ

- ถ้ามิใช่เป็นการส่งตรงไปประเทศที่นำเข้า กล่าวคือส่งผ่านประเทศอื่นให้ระบุใน Bill of Lading ด้วย

8. ผู้ที่ได้รับมอบอำนาจให้ติดต่อยื่นแบบแจ้งความจำนง และขอรับหนังสือควรมีความรู้สำมารถที่จะทำความเข้าใจอย่างง่าย ๆ และพิมพ์ติดได้ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ

การควบคุม : เมื่อได้มีการปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบที่มอบหมายมาแล้ว เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต้องทำรายงานแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบ เพื่อควบคุมการดำเนินงาน เจ้าหน้าที่ผู้ยื่น และอาจควบคุมโดยวิธีการสังเกตการณ์ หรือตรวจเยี่ยมราชการเป็นครั้งคราว เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย

5.3 สำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

สำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศ มีหน้าที่ส่งเสริมและขยายตลาดสินค้าไทยในประเทศที่ตั้งอยู่และประเทศเขตดูแล เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่หรือภักธุกิจของไทยกับประเทศที่ตั้งอยู่ ขจัดอุปสรรคทางการค้าที่เกิดขึ้น หรือ พึ่งเกิดขึ้น และเป็นศูนย์ข้อมูลทางการค้า

การส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทยด้านการส่งออก : สำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศ จะทำหน้าที่ขยายช่องทางการค้าสินค้าหัตถกรรมไทยให้กว้างขวาง โดยเป็นแหล่งบริการข้อมูลทางการตลาด

ที่สำคัญ การบริหารงานของสำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศประกอบด้วย¹

การวางแผน : การปฏิบัติงานของสำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศ เป็นการปฏิบัติงานประจำและต่อเนื่องตามภาระหน้าที่ แผนงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นงานประจำทั้งสิ้น โดยในแต่ละปีจะมีการพิจารณาการส่งออก โดยหน่วยงานส่วนกลางจะกำหนดว่าสำนักงานในแต่ละประเทศการมีมูลค่าการส่งออกเท่าไร ตามรายสินค้า และกำหนดให้สำนักงานพาณิชย์ในแต่ละประเทศจัดทำรายงานหรือข้อมูลทางเศรษฐกิจและการตลาดของประเทศที่สำนักงานตั้งอยู่ และเขตดูแล เป็นรายเดือน รายสาม เดือนและรายปี เพื่อกระทรวงจะได้ทำการเผยแพร่ข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

การคัดองค์การ : ปัจจุบันมีสำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศ จำนวน 29 สำนักงานใน 29 ประเทศ แบ่งเป็นรายทวีปดังนี้

¹สัมภาษณ์ มนูญ แลงหรือญ, ข้าราชการประจำสำนักงานพาณิชย์และต่างประเทศ

ทวีปเอเชีย	ทวีปยุโรป	ทวีปอเมริกา	ทวีปออสเตรเลีย	ทวีปแอฟริกา
1. ญี่ปุ่น	1. เยอรมัน	1. สหรัฐอเมริกา	1. ออสเตรเลีย	1. คินยา
2. มาเลเซีย	2. สวิตเซอร์แลนด์	2. แคนาดา		2. เซเนกัล
3. ฮองกง	3. อิตาลี			3. ไนจีเรีย
4. สิงคโปร์	4. อังกฤษ			
5. สาธารณรัฐประชาชนจีน	5. ฝรั่งเศส			
6. เกาหลี	6. เนเธอร์แลนด์			
7. อินโดนีเซีย	7. เบลเยียม			
8. ฟิลิปปินส์	8. เดนมาร์ก			
9. อิหร่าน	9. โรมานี			
10. ราชอาณาจักรไทย				
11. ลาว				
12. อินเดีย				
13. เวียดนาม				

รูปแบบของสำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศมี 2 แบบคือ

1. สำนักงานที่ปรึกษาการพาณิชย์ (Commercial Consellor) สำหรับในกรณีที่มีความสัมพันธ์ทางการทูตโดยมีสถานทูตในประเทศนั้นแล้ว สำนักงานจะตั้งรวมอยู่ในสถานเอกอัครราชทูตโดยมีเอกอัครราชทูตเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในแต่ละประเทศ

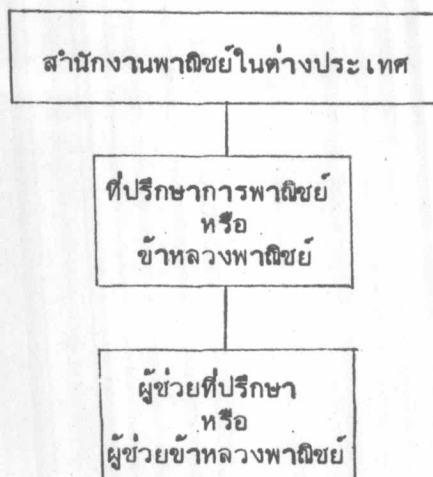
2. สำนักงานข้าหลวงพาณิชย์ (Trade Commission) สำหรับในกรณีที่ยังไม่มีสถานทูตในประเทศนั้น

เจ้าหน้าที่สำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศ จะมีทั้งเจ้าหน้าที่ที่ส่งไปจากสำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศกลาง สำนักงานปลัดกระทรวง และลูกจ้างชั่วคราวในท้องถิ่นซึ่งจะรับมาทำงานตาม

การตลาดในตำแหน่ง Marketing Officer และ Commercial Officer

รูปที่ 3.6

แสดงแผนภูมิการจัดองค์การของสำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศ

การสั่งการ, การอำนวยการ : สำนักงานพาณิชย์ต่างประเทศกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงจะสั่งการให้สำนักงานพาณิชย์ต่างประเทศดำเนินกิจกรรมในการส่งเสริมสินค้าออกของประเทศทุกประเภท รวมทั้งสินค้าหัตถกรรมไทย กิจกรรมต่าง ๆ ที่สำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศต้องดำเนินการติดต่อประชาสัมพันธ์การดำเนินงานหรือข่าวสารของสำนักงานไปยังสมาคมการค้าต่าง ๆ เข้าร่วมในการแสดงสินค้าต่าง ๆ โดยประสานงานกับกรมพาณิชย์สัมพันธ์ ออกพบผู้ค้าเข้าของประเทศที่สำนักงานตั้งอยู่และประเทศในเขตดูแล บริการข้อมูลทางตลาดและเศรษฐกิจแก่ธุรกิจที่สนใจ รวบรวมข้อมูลทางเศรษฐกิจและการตลาดของประเทศที่ตั้งอยู่และประเทศที่ดูแลแล้วรายงานกลับมายังกระทรวง และดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและธุรกิจ การติดต่อและสั่งการอาจใช้ทางไปรษณีย์ หรือ โทรพิมพ์ ก็ได้

การควบคุม : ใช้การพิจารณาจากรายงานต่าง ๆ และการตรวจเยี่ยมราชการเป็นครั้งคราวเป็นหลักในการควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

5.4 กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

กรมศุลกากร มีหน้าที่ในการสกัดเก็บภาษีอากรในการส่งสินค้าเข้าและส่งออก เพื่อหารายได้ไปใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศและมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศ ซึ่งรวมถึงหัตถกรรมด้วย โดยใช้มาตรฐานพิกัดศุลกากรเป็นมาตรการในการดำเนินงานผลิตภัณฑ์ที่สามารถผลิตในประเทศและใช้ได้ดี กรมศุลกากรจะตั้งกำแพงภาษีสินค้าเข้าไว้สูง หรือควบคุมการนำเข้าเพื่อป้องกันการแข่งขัน และในการผลิตเพื่อส่งออกก็เช่นเดียวกัน กรมศุลกากรได้พยายามให้การส่งเสริมสนับสนุนในทุกวิถีทาง เพื่อจูงใจให้อุตสาหกรรมการส่งออกให้เจริญก้าวหน้าสืบไป

ในการส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทยเพื่อการส่งออก กรมศุลกากรได้มีการบริหารงานประกอบด้วย

การวางแผน : กรมศุลกากรมีหน้าที่ที่จะจัดทำข้อกำหนดมาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการส่งออกโดยดำเนินการรักษาการตามพระราชบัญญัติศุลกากร มอบหมายให้หน่วยงานในสังกัดรับผิดชอบแบ่งงานกันทำ

การคัดองค์กร : หน่วยงานรับผิดชอบในการจัดมาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมหัตถกรรมไทยได้แก่ กองอากร ทำหน้าที่ดำเนินการตามมาตรา 19 ทวิของพระราชบัญญัติศุลกากรในเรื่องการคืนอากร และกองพิกัดศุลกากร ทำหน้าที่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติพิกัดศุลกากร ซึ่งตามกฎหมายพิกัดศุลกากรแบ่งเป็น 4 ภาค ภาคหนึ่งว่าด้วยหลักเกณฑ์การตีความในพระราชบัญญัติ ภาคสองว่าด้วยพิกัดอัตราอากรขาเข้า ภาคสามว่าด้วยอัตราอากรขาออก และ ภาคสี่ว่าด้วยเรื่องที่ได้รับการยกเว้นอากร

การสั่งการ, การอำนวยความสะดวก : กรมศุลกากรได้อำนวยความสะดวกส่งเสริมหัตถกรรมไทยโดยจัดทำ

- มาตรการทางภาษีเพื่อส่งเสริมการส่งออก ซึ่งมี 3 ประเภทด้วยกันคือ ประเภทแรก การกำหนดสินค้าที่ไม่ต้องเสียภาษี โดยรบ.พิกัดศุลกากรภาคสามกำหนดสินค้าที่จะเก็บภาษีเพียง 7 ประเภท ซึ่งนอกเหนือจากสินค้า 7 ประเภทแล้วก็ไม่ต้องเสียภาษีสินค้าขาออก สินค้าหัตถกรรมไทยทุกชนิดไม่ต้องเสียภาษีสินค้าออกประเภทที่สอง คือ การลดภาษีสินค้าหรือวัตถุดิบขาเข้าบางชนิดเพื่อส่งเสริมการผลิตเพื่อส่งออก เช่น การลดภาษีหวายที่นำเข้ามาเพื่อการผลิตในประเทศเพื่อ

การส่งออก ประเภทสุดท้ายคือ การยกเว้นภาษีโดยกองทัณฑ์ศุลกากรจะกำหนดยกเว้นภาษีสินค้าบางประเภท เช่น วัตถุดิบที่ยังไม่ได้เข้ารูปเป็นต้น

- มาตรการการคืนอากร ซึ่งกองอากรได้กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการคืนอากรไว้ ดังนี้¹

1 ต้องมีการนำเข้า

2 ต้องเสียภาษีสินค้าที่นำเข้า

3 ต้องมีการผลิตแล้วส่งกลับไปต่างประเทศภายใน 1 ปี แล้วจึงมาติดต่อขอรับ

การคืนอากร โดยผู้ประสงค์จะขอคืนอากร ต้องยื่นคำร้อง และนำหลักฐานมาขออนุมัติการนำเข้า นำของไปผลิต เมื่อผลิตเสร็จจะส่งออกต้องส่งสูตรการผลิตขออนุมัติสูตรการผลิต แล้วนำหลักฐานเหล่านี้มาขอรับการคืนอากรต่อไป

การควบคุม : การดำเนินงานในการจัดทำมาตรฐานภาษีเพื่อการส่งออกเป็นหน้าที่ของกรมอยู่แล้ว จึงต้องมีการควบคุมตามระเบียบกฎเกณฑ์ของทางราชการ คือใช้พิจารณาจากรายงานการปฏิบัติงานและการเยี่ยมราชการเป็นครั้งคราว

5.5 ร้านไทยอุตสาหกรรม (นารายณ์โอษฐ์) กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

ร้านไทยอุตสาหกรรม เป็นวิสาหกิจที่รัฐถือหุ้น 100% อยู่ในความควบคุมดูแลของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้าหน้ายสินค้าหัตถกรรมทุกประเภทการบริหารงานของร้านไทยอุตสาหกรรมประกอบด้วย²

การวางแผน : ในทุก ๆ ปีงบประมาณ ร้านไทยอุตสาหกรรมจะจัดทำงบประมาณการขายขึ้นว่าจะมียอดขายในช่วงแต่ละเดือนของไตรมาสแรก ยอดขายช่วงไตรมาสที่สอง สาม สี่ และยอดรวมเท่าใด และมีการจัดทำโครงการเพื่อขยายการส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทยต่อคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมต่อไป

¹ สัมภาษณ์ สุระชัย ทรัพย์ทวีชัยกุล, หัวหน้าฝ่ายคืนอากร กรมศุลกากร, 21 มกราคม 2525

² สัมภาษณ์ สุตา ศึกษากิจ, ผู้จัดการร้านไทยอุตสาหกรรม, 8 กุมภาพันธ์ 2525

การคัดองค์การ : ร้านไทยอุตสาหกรรมได้แบ่งส่วนราชการของร้านเป็น 5 ฝ่าย เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของร้านได้แก่

- งานสารบรรณ ทำหน้าที่รับ-ส่งหนังสือ สัตหาค่าสิ่ง ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ รายงานประจำงวด ประจำปี
 - แผนกบัญชีและการเงิน ทำหน้าที่ทางการเงิน และควบคุมบัญชีประเภทของร้าน
 - แผนกตลาดและโฆษณา โดยทำการสำรวจสินค้าหัตถกรรมไทยเผยแพร่สินค้า
- จัดนิทรรศการ และ จัดทำเอกสารแนะนำ
- การซื้อขาย และ รับฝากของขาย สินค้าหัตถกรรมทุกประเภท
 - แผนกสินค้าต่างประเทศ ทำการติดต่อกับต่างประเทศ

การสั่งการ, การอำนวยความสะดวก : ผู้จัดการร้านไทยอุตสาหกรรมจะสั่งการให้เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในการควบคุมซึ่งมีประมาณ 61 คน แบ่งงานกันทำในแผนกต่าง ๆ โดยจะทำการส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทยทางการตลาดและการส่งออก โดย

- รับซื้อสินค้าจากผู้ผลิตโดยตรง และอำนวยความสะดวกในการรับสินค้าและจ่ายเงินค่าสินค้าในราคาจตุธรรม
- ช่วยแนะนำความต้องการของตลาดแก่ผู้ผลิตในเรื่องคุณภาพของสินค้า หัตถกรรมไทย
- รวบรวมข้อมูลทางการตลาดมา เผยแพร่แนะนำแก่ธุรกิจผู้ประกอบการและผู้สนใจ

ทั่วไป

- ทำการโฆษณา เผยแพร่เกี่ยวกับสินค้าหัตถกรรมไทยไปยังต่างประเทศ ร่วมงานแสดงสินค้าทั้งในและต่างประเทศ ร้านไทยอุตสาหกรรมเคยไปร่วมทำการเผยแพร่สินค้าหัตถกรรมไทย ในต่างประเทศ เช่น ที่แคนาดา ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส

การควบคุม : การดำเนินงานของร้านไทยอุตสาหกรรมจะต้องนำเอายอดขายจริงไปเปรียบเทียบกับงบประมาณที่กำหนดไว้ เพื่อหาความแตกต่างและปรับปรุงแก้ไข นอกจากนี้การบริหารงานของร้านไทยอุตสาหกรรมยังควบคุมการบริหารโดย คณะกรรมการเงินทุนซึ่งประกอบด้วย อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเป็นประธาน รองอธิบดี ผู้อำนวยการกองบริการอุตสาหกรรม ผู้แทนกรมพาณิชย์สัมพันธ์ กองเพิ่มผลผลิตอุตสาหกรรม กองอุตสาหกรรมในครอบครัว

กองส่งเสริมหัตถกรรมไทยเป็นกรรมการ ผู้จัดการร้านไทยอุตสาหกรรมเป็นกรรมการและ เลขานุการ ทำการประชุมร้านตามวาระทุกเดือน

6. การส่งเสริมด้านหัตถกรรมศึกษาและพัฒนาทดลอง , พัฒนาอุตสาหกรรมในภูมิภาค

หน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำการส่งเสริมหัตถกรรม จะจัดให้มีการศึกษาหาข้อมูลด้านหัตถกรรมการพัฒนาทดลอง พัฒนาเทคโนโลยีอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาการส่งเสริมให้เจริญก้าวหน้าและมีการพัฒนาอุตสาหกรรมโดยเฉพาะอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรมกระจายไปในภูมิภาค การบริหารงานการส่งเสริมด้านหัตถกรรมศึกษาพัฒนาทดลอง และ วางแผนพัฒนาอาชีพอุตสาหกรรมในชนบทซึ่งเป็นหน้าที่ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ซึ่งมีการบริหารงานประกอบด้วย

การวางแผน : หน่วยงานแต่ละหน่วยจะร่างงบประมาณเพื่อการศึกษาและพัฒนาทดลองรวมทั้งการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมในท้องถิ่น โดยจะกำหนดอย่างกว้าง ๆ ถึงขอบเขตและปริมาณงานที่จะทำแต่ไม่สามารถกำหนดรายละเอียดได้เพราะขึ้นอยู่กับสภาวะทางเศรษฐกิจและตลาดโดยทั่วไปด้วย

การคัดองค์การ : หน่วยงานสังกัดกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม อันได้แก่ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ กองอุตสาหกรรมในครอบครัว กองส่งเสริมหัตถกรรมไทย และกองบริการอุตสาหกรรมภาคเหนือ จะแบ่งกันรับผิดชอบทำการศึกษาและพัฒนาทดลองด้านหัตถกรรมในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของแต่ละกอง พร้อมทั้งร่วมมือประสานงานเพื่อวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมในภูมิภาคด้วย

การสั่งการ , การอำนวยการ : แต่ละหน่วยงานจะอำนวยการดังนี้

1. งานหัตถกรรมศึกษา

กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ - ทำการสำรวจอุตสาหกรรมสิ่งทอ เช่น ทอผ้ามัดหมี่ ผ้าลายฮิต สำรวจการทอผ้าด้วยมณีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำรวจอุตสาหกรรมไหมไทย สำรวจการผลิตและการตลาดเส้นไหม

กองอุตสาหกรรมในครอบครัว - สํารวจข้อมูลในจังหวัดต่าง ๆ เกี่ยวกับแหล่ง
 วัสดุดิบและผลิตภัณฑ์เพื่อหาช่องทางกำรส่งเสริม
 อาชีพ

กองส่งเสริมหัตถกรรมไทย - สํารวจแหล่งวัสดุดิบ แหล่งผลิต รูปแบบกำรผลิต
 กำรตลาด ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับ ผ้าไหม
 เครื่องจักสาน เสื่อกก เครื่องปั้นดินเผา
 หมอนฮิต ผ้าฝ้าย พลอบ ผลิตภัณฑ์จักจาย
 ไม้ไผ่ คล้า ก้านมะพร้าว สํารวจแหล่งผลิตเพื่อ
 ให้ผลิตของตามแบบ สํารวจสถานที่ฝึกอบรมและ
 สํารวจติดต่อผู้ผลิตหัตถกรรมพื้นเมือง

2. งานพัฒนาทดลอง

กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ - พัฒนาทดลองเกี่ยวกับสิ่งทอ เช่น ทดลองตีเกลียวไหมปั่น
 ทดลองตกแต่งผ้า ทดลองออกแบบลายผ้า ทดลองทอ
 ผ้าแบบสีโน ทดลองทอผ้าลายฮิต เป็นต้น

กองอุตสาหกรรมในครอบครัว - ทดลองวัสดุดิบและหาส่วนผล้ม่ที่เหมาะสมด้ำนกำร
 ผลิตหัตถกรรม เช่น กำรทดลองและวิเคราะห์
 ดินสำหรับทำเครื่องปั้นดินเผา

กองส่งเสริมหัตถกรรมไทย - วิจัย วิเคราะห์พัฒนาการออกแบบหัตถกรรมให้อยู่
 ในความนิยมของตลาด

กองบริการอุตสาหกรรมภาคเหนือ - ทดลองทำเครื่องเรือนไม้ไผ่แบบต่าง ๆ
 ทดลองเผาดิน เคลือบผลิตภัณฑ์

3. งานพัฒนาเทคโนโลยี

กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ-พัฒนาอุปกรณ์กำรทอ เช่น ทำเครื่องกรองน้ำเพื่อ
 ล้างไหม ออกแบบเครื่องทอผ้าฝ้าย ปั่นด้ายด้วยเท้าเหยียบ
 และ ออกแบบที่กระตุกแบบสีโน

กองอุตสาหกรรมในครอบครัว - ปรับปรุงเครื่องมือในการผลิตหัตถกรรม

เช่น ทำเครื่องจักตอกไม้ไผ่แบบมือหมุน

ทำเครื่องเสียดหวายด้วยมือ ทำเครื่องรีดฝัก

ตบขัว ทำเครื่องควั่นเชือกดีเกสียวสำหรับ

งานถักทอ

การควบคุม : เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต้องทำรายงานผลการศึกษาและสำรวจด้าน
หัตถกรรม และเสนอผลงานการพัฒนาทดลองต่าง ๆ แก่ผู้บังคับบัญชา แล้วนำผลงานมาเผยแพร่แก่ผู้
สนใจ รวมทั้งใช้ในการพิจารณาวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมในภูมิภาคด้วย

การส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทยด้านต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นเป็นการส่งเสริม
ให้แก่ธุรกิจผู้ประกอบการและประชาชนผู้สนใจทั่ว ๆ ไป ยังมีหน่วยงานที่ให้การส่งเสริมแก่บุคคลบาง
กลุ่มบางประเภทที่จะละเลยไม่กล่าวถึงเสียมิได้อีก 2 หน่วยงาน คือ

กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย

กรมประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่ให้บริการสวัสดิการทางสังคมแก่ผู้ประสบทุกข์ได้ยาก
มุ่งแก้ปัญหาพื้นฐานทางสังคมให้สามารถช่วยตนเองได้แก่บุคคลที่อยู่ในข่ายสงเคราะห์ ซึ่งในการนี้กรม
ประชาสัมพันธ์ได้ดำเนินการโดยนำเอาการฝึกอาชีพด้านหัตถกรรมมาใช้ในงานพัฒนาอาชีพให้แก่ผู้
อยู่ในข่ายสงเคราะห์ประเภทต่าง ๆ อาชีพหัตถกรรมที่นำมาฝึกอบรมพัฒนาอาชีพได้แก่ การทอผ้า
การทอพรหม ทอเสื่อ เสี่ยงไหม ทำเครื่องปั้นดินเผา จักสานไม้ไผ่ หวาย ทำตอกไม้ประดิษฐ์
และตุ๊กตาผ้า¹ การบริหารงานของกรมประชาสัมพันธ์ในการฝึกอาชีพประกอบด้วย

การวางแผน : จะทำการศึกษาพิจารณาถึงความสามารถและความสนใจของผู้
อยู่ในข่ายสงเคราะห์ว่าสนใจจะฝึกอาชีพหัตถกรรมด้านใด แล้วรวมกลุ่มผู้สนใจเหมือนกันเข้ารับการ
ฝึกอบรมเป็นงวด ๆ ตามแผนงานการฝึกอบรมอาชีพ ซึ่งเป็นงานประจำของกรมที่ต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง
และเป็นประจำ

¹ สัมภาษณ์ ประมุข สันทรจันทวงศ์, อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์, 20 มกราคม 2525

การคัดองค์การ : กรมประมงฯ ส่งเคราะห์แบ่งส่วนราชการของกรมเป็นกองต่าง ๆ ตามลักษณะของงานที่จะให้การส่งเสริมแก่ผู้อยู่ในข่ายส่งเสริมแต่ละกลุ่ม ซึ่งในแต่ละกลุ่มจะมีการฝึกอบรมอาชีพให้ผู้อยู่ในข่ายการส่งเสริมมีความรู้ความสามารถที่จะช่วยตนเองได้ต่อไป

การส่งเสริม, การอำนวยความสะดวก : ในแต่ละกองจะอำนวยความสะดวกพัฒนาอาชีพโดย

1. ส่งเสริมให้มีการคัดฝึกอบรม เพื่อทำการสอนให้ผู้อยู่ในข่ายส่งเสริมสามารถผลิตผลิตภัณฑ์ได้
2. ให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุน และจัดหาวัสดุ ทั้งโดยการให้เปล่าและวิธีการให้กู้
3. ส่งเสริมด้านการจำหน่ายโดยจะรับซื้อผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้จากการพัฒนาอาชีพที่กรมคัดขึ้น เพื่อทำการขายต่อ โดยผ่านทางร้านค้าของกรมประมงฯ ในจังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร อยุธยา เชียงราย เชียงใหม่ และลำปาง หรือผ่านทางร้านค้าหน่วยในงานแสดงสินค้าที่ทางกรมไปร่วมงาน หรือติดต่อให้ธุรกิจรับไปขาย

การควบคุม : ดำเนินงานโดยการแบ่งงานกันทำตามที่ได้จัดแบ่งอำนาจหน้าที่ไว้ ผู้ปฏิบัติงานต้องรายงานผล เพื่อใช้ในการควบคุม หรือโดยวิธีการตรวจเยี่ยมราชการเพื่อสังเกตผลการดำเนินงาน แล้วหาทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป

กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย

กรมราชทัณฑ์ มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมผู้ต้องขัง ให้เป็นไปตามบังคับของกฎหมาย ซึ่งต้องดูแลไม่ให้ผู้ต้องขังหลบหนี วิธีการที่ใช้ในการควบคุมผู้ต้องขังคือ ให้การฝึกอบรมอาชีพแก่ผู้ต้องขังหรือให้การศึกษาแก่ผู้ต้องขัง ลักษณะวิธีการฝึกอาชีพให้ผู้ต้องขังนี้เองที่ทำให้กรมราชทัณฑ์เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมไทยโดยคัดฝึกอบรมอาชีพหัตถกรรมขึ้น¹ มีการบริหารงานในการฝึกอาชีพผู้ต้องขังประกอบด้วย

การวางแผน : กรมราชทัณฑ์มีเรือนจำในการควบคุมถึง 102 เรือนจำทั่วประเทศ หน่วยงานส่วนกลางของกรมจะกำหนดนโยบายให้เรือนจำแต่ละแห่งรับไปปฏิบัติ ในด้านการฝึกอาชีพ ฝ่ายฝึกอาชีพผู้ต้องขัง กองพัฒนาพฤตินิสัยได้กำหนดนโยบายดังนี้

¹ สัมภาษณ์ ดุสิต บัณฑิต, หัวหน้าฝ่ายฝึกอาชีพผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์, 26 มกราคม 2525

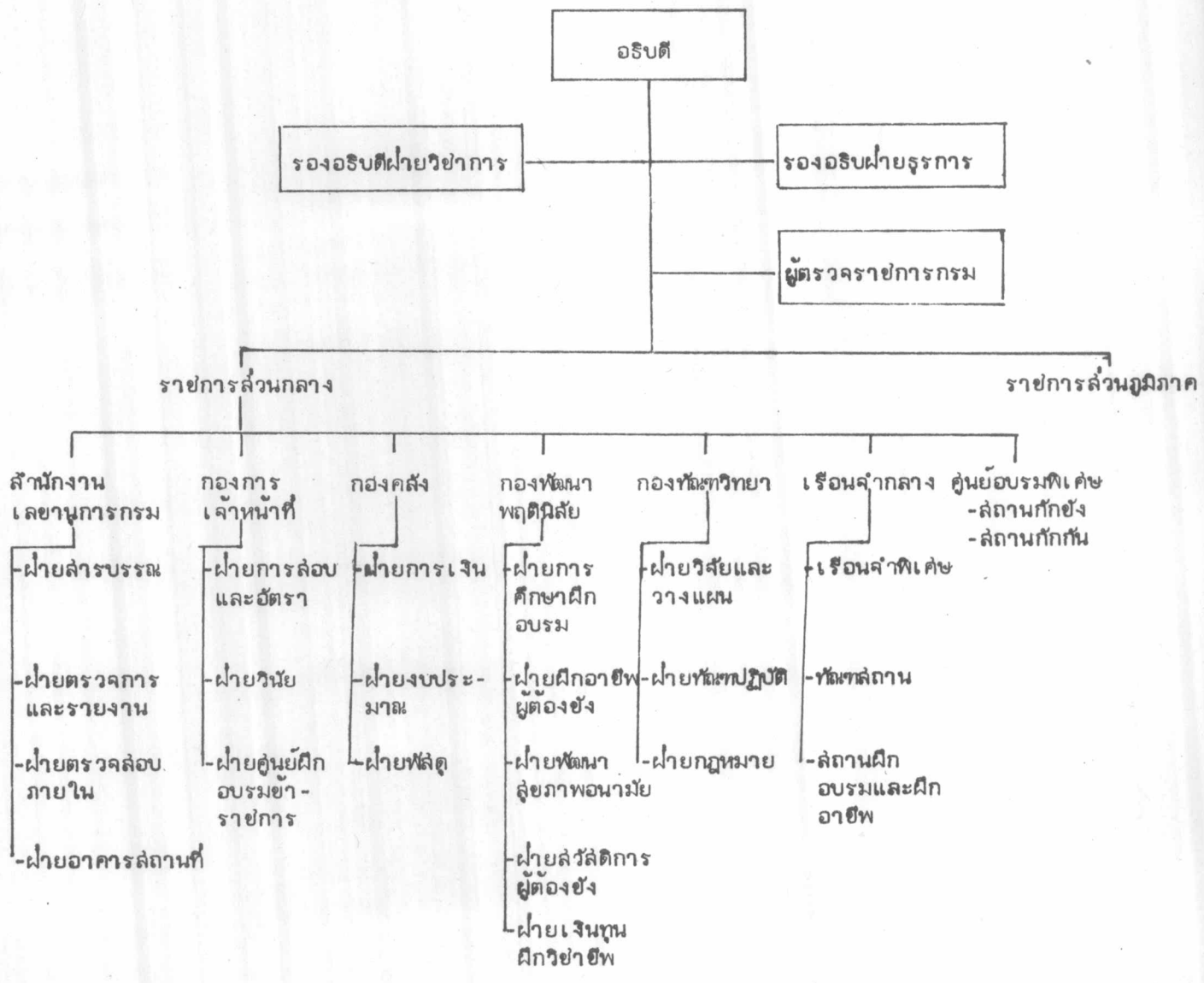
- นโยบายด้านการผลิต จะกำหนดให้แต่ละเรือนจำศึกษาว่าในเขตที่ตั้ง มีวัดฤดูบอะไรบ้าง มีจำนวนผู้ต้องขังเท่าไร ก็ให้ฝึกอาชีพตามวัดฤดูบและแรงงานที่มีอยู่นั้น เช่น ทางใต้ มีห้วยมาก ก็ให้ทำเครื่องเรือนห้วย เป็นต้น

- นโยบายด้านการจำหน่าย จะจัดให้มีนิทรรศการผลิตภัณฑ์ราชการให้ทั่ว ประเทศเป็นประจำปีในกรุงเทพมหานคร แต่ละเรือนจำต้องจัดส่งผลิตภัณฑ์ราชการมาร่วมในงาน นิทรรศการตามเป้าหมายที่กรมกำหนดไว้ กรณีที่จำหน่ายในงานนิทรรศการไม่หมดก็ให้นำกลับไปจำหน่ายที่ร้านค้าของเรือนจำแต่ละแห่ง หรือในงานแสดงสินค้าในท้องถิ่น

การคัดเลือก : ทางกรมได้จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมและศูนย์ฝึกอาชีพผู้ต้องขัง ทำการฝึกอบรมอาชีพให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ ทั้งเรือนจำกลาง และเรือนจำประจำจังหวัดทุกแห่ง ในปัจจุบันมีศูนย์ฝึกอาชีพผู้ต้องขังในเรือนจำกลางถึง 13 แห่ง ที่จะดำเนินการฝึกอบรมอาชีพแก่ผู้ต้องขัง

รูปที่ 3.7

แผนภูมิการติดต่อการกรมราชทัณฑ์

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการกรม กรมราชทัณฑ์

การสั่งการ, การอำนวยความสะดวก : ฝ่ายฝึกอบรมผู้ต้องขัง กองพัฒนาพฤติ

นิสัยจะสั่งการและอำนวยความสะดวกให้มีการฝึกอบรมอาชีพแก่ผู้ต้องขังโดย

- การผลิต หน่วยงานส่วนกลางจะกำหนดเป้าหมายการผลิตสินค้ารายหัวหัว
แต่ละเรือนจำ ผู้บัญชาการเรือนจำแต่ละแห่งจะวินิจฉัยสั่งการให้เจ้าหน้าที่เรือนจำปฏิบัติงานให้เป็น
ไปตามเป้าหมายที่ส่วนกลางกำหนดไว้

- การจำหน่าย งานการส่งเสริมการจำหน่ายที่สำคัญคืองานนิทรรศการผลิต
ภัณฑ์รายหัวหัว ซึ่งเรือนจำทุกแห่งจะส่งผลิตภัณฑ์มาจำหน่ายซึ่งมีอยู่ 5 ประเภทใหญ่ ๆ คือ เฟอร์-
นิเจอร์ ไม้ชนิดต่าง ๆ เครื่องจักรกลาน เครื่องมุก เครื่องไม้แกะสลัก และหัตถกรรมประเภทความ
คิดริเริ่ม ในปี 2524 ทางกรมได้จำหน่ายผลิตภัณฑ์รายหัวหัวที่มีมูลค่าถึง 62 ล้านบาท สินค้า
ผลิตภัณฑ์รายหัวหัวมีความมั่งคั่งและมีล้นเหลือเผยแพร่ชื่อเสียงของสินค้าหัตถกรรมไทยในตลาดภายใน
ประเทศอย่างมาก

การควบคุม : การควบคุมของการบริหารงานการฝึกอบรมผู้ต้องขังให้บรรลุผล
พิจารณาผลการปฏิบัติงาน เปรียบเทียบกับเป้าหมายที่วางไว้ หาความแตกต่าง วิเคราะห์สาเหตุแล้ว
หาทางแก้ไขปรับปรุง หรือใช้การสั่งการแก่การตรวจเช็ครายการเป็นเครื่องมือในการควบคุม
อีกอย่างหนึ่ง